DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
Došlo 24. VI. 1931

Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v sredo 24. junija 1931 | ŠTEV. 139 | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Katolicizem in socializem

Mnogo pozornosti je vzbudil v svetu oni del Pijeve okrožnice »Quadragesimo anno«, ki govori o razvoju v socializmu v zadnjih 40 letih. Papež se namreč v tem delu dotakne **vprašanja verskega, oziroma krščanskega** socializma, ki v povojnih letih vedno znova vzbuja debate in polemike med katoličani.

Sv. oče ugotavlja, da socializem kot tak slejkoprej vztraja na svojih znanih protikrščanskih osnovah. Vendar pa se je v teku desetletij v njem jasno izoblikovalo dvoje določenih in v sebi zaokroženih gibanj: komunizem in zmernejša smer socializma.

Teoretične in praktične zahteve **komunizma** so znane: oster razredni boj in odprava lastnine. Svojega cilja ne zasleduje postopoma in ovinkarsko, ampak naravnost z revolucijo, ki jo izvaja z brutalno silo in nečloveško trdostjo, kar v obilici kažejo metode sovjetskih boljševikov. Komunistični socializem je odkrit in neizprosen sovražnik Cerkve in vsega nadnaravnega. Vse to je zadosti znano. Zato papež z največjo bridkostjo v srcu izraža začudenje nad brezskrbnostjo, s katero svet gleda boljševiško početje. Najstrožje pa tudi obsoja postopanje gospodarsko odločujočih činiteljev, ki vzdržujejo sedanje nezdrave socialne razmere in jih ne zboljšujejo, čeprav bi morali vedeti, da je socialna krivičnost najbolj nevarno netivo za socialne revolucije.

Zmernejši socializem ne uporablja nasilnih sredstev in v splošnem tudi ne zahteva razlastitve. Preplašili so ga komunisti, ki so praktično in do kraja izvedli socialistične nauke. Ima v svojem programu nekaj točk, katerim tudi s krščanskega vidika ni kaj oporekati. Tako se tudi krščanska socialna reforma zavzema za socializacijo gotovih podjetij, katere družba more bolje upravljati kakor posameznik in ki so že po svojem namenu javnopravnega značaja. Toda to ni nikaka specifično socialistična zahteva. Vendar je nekakšna sprememba na zmerno v socialističnem taboru, čeprav se v prvi vrsti tiče le okrutnega razrednega boja in odprave zasebne lastnine.

Radi uvidevnejše taktike socialističnih voditeljev — pravi papež — »so nekateri v katoliških krogih načeli vprašanje, če ne bi kazalo nekaj odkrhniti tudi od katoliških načel in priti socializmu naproti, da se tako rekoč srečata na pol pota. Ta in oni se ziblje v nadi, da bo tako mogoče pritegniti socialiste k nam. Varljivo upanje! Kdor hoče v krogih socializma delati kot apostol, mora krščansko resnico v polnem obsegu odkrito in pošteno izpovedati in se ne sme spuščati v nobeno polovičarstvo. Kdor hoče biti pravi oznanitelj evangelija, naj socialistom predvsem pokaže, da se vse njihove zahteve — v kolikor so pravične — dajo iz načel krščanske vere mnogo bolje utemeljiti in da jih more krščanska ljubezen vse bolj učinkovito sprovesti v življenje«.

Papež skratka poudarja načelo, da je učinkovito socialno delo in temeljita družabna reforma le tam mogoča, kjer ima podlago v krščanski pravičnosti in ljubezni. Kar pa se socializma tiče, je morda res omilil svoje stališče v vprašanju razrednega boja in zasebne lastnine. Toda dosedaj ni spremenil znanega veri sovražnega zadržanja. Zato pravi papež, da odgovarja vsem tistim, ki so se v zadnjem času glede odnosa med katolicizmom in socializmom obrnili do njega in željno čakajo odločitve, sledeče: **»Čeprav je socializem glede razrednega boja in lastninske pravice zavzel pravičnejše stališče, ostaja vendarle po svojem nauku, zgodovinskem razvoju in kot pokret še vedno nezdružljiv z naukom katoliške Cerkve, ker bi sicer moral prenehati biti socializem. Nasprotstvo med socialističnim in krščanskim družabnim pojmovanjem je nepremostljivo.«**

Krščanski nauk nas uči, da je Bog človeka ustvaril, mu dal socialno naravo in ga postavil v družbo, da živi pod oblastjo, ki ima svoj izvor v Bogu, da razvija vse zmožnosti v slavo in čast Stvarnika, da vestno vrši dolžnosti svojega poklica, naj si že bodo kakršnekoli, ter si s tem zagotovi svojo časno in večno srečo. Nasprotno socializem ne prizna tega vzvišenega namena poedinca in družbe, tuje mu je vsako tako pojmovanje, ker ima po njegovih naukih družba le ta namen, da zadosti sama sebi.

Socializem ima pred očmi le materielne cilje. Iz gospodarske skušnje, da urejena delitev dela vrže večjo proizvodnjo kakor raztreseni napori posameznikov, so socialisti postavili načelo, da mora biti gospodarstvo socializirano. Radi tega zgolj gospodarskega eksperimenta naj bi bili ljudje čisto izročeni in predani družbi. Pri tem pa se dela velika pogreška, da se radi nekoliko uspešnejše preskrbe z zemeljskimi dobrinami človeku jemljejo mnogo večje in dragocenejše človečanske dobrine in pravice, tako celo njegova svoboda. Socialisti si torej po eni strani zamišljajo takšno človeško družbo, ki je brez hudega nasilja ni mogoče ne ustvariti ne obdržati — a ji po drugi plati umišljajo svobodo brez sleherne socialne avtoritete. V resnici pa prave avtoritete ni moči zgraditi na kako zgolj gospodarsko koristnost; ona poteka edinole iz Boga, ki je Stvarnik in zadnji cilj vseh stvari.

Potem ko enciklika s tema dvema dokazoma motivira odklonitev socializma, poudari še enkrat nezdružljivost obeh svetovnih nazorov. **»Čeprav obsega socializem del resnice — kakor vsaka zmota, česar papeži tudi nikdar niso tajili — ima vendarle za osnovo svojsko družabno pojmovanje, ki je v nasprotju s pravim krščanskim naziranjem. Verski socializem, krščanski socializem sta nasprotstvi v samem sebi. Ni mogoče biti istočasno dober katolik in resničen socialist.«**

S to dalekosežno ugotovitvijo pa sv. oče nikakor noče, da bi se delala krivica in bi se s prstom kazalo na tiste katolike, ki so socialno čuteči v socializmu iskali rešitve sodobnim socialnim neprilikam. Lepo pravi: **»Če bi jih vprašali, zakaj ste tjakaj zašli, kar slišim, kako bi mi mnogi odgovarjali: Cerkev in cerkveno misleči so držali z mogotci, niso se pa pobrigali za delavca in niso se zanj zavzeli. Zato so se delavci morali združiti v socializmu in vzeti sami svojo stvar v roke!**

Bodi Bogu potoženo, častiti bratje, res so bili krogi in so celo še danes, ki se proglašajo za katoličane, pa se komaj spomnijo vzvišene postave pravičnosti in ljubezni, ki ne zahteva od nas le tega, da slehernemu damo, kar mu gre, temveč da pomagamo svojemu bratu, ki je v potrebi, kakor samemu Kristusu. Ki se radi hlepenja po dobičku, kar je še hujše, ne boje zatirati delavcev. Še več: so celo med njimi, ki vero naravnost izrabljajo in se je poslužujejo kot pretveze, da pod njenim plaščem skrivajo svoje krivično ravnanje in se skušajo odtegniti pravičnim delavskim zahtevam. Nikdar ne bomo opustili, ožigosati tako ravnanje. Kajti le-ti nosijo krivdo, da je mogel pasti na Cerkev zmotni videz in sumničenje, kakor da ščiti posedujoče sloje in da stoji brezbrižno nasproti trpljenju bednih in brezpravnih. Celo cerkvena zgodovina priča, kako lažnjiv je ta videz in krivično tako sumničenje. Če kaj, mora vsaj ta okrožnica vsemu svetu pokazati, kako bridka krivica se godi Cerkvi in kako lažnjivo se jo natolcuje.«

Ta znameniti del okrožnice zaključuje poziv vsem vernikom, ki stoje v vrstah socializma, naj se zopet vrnejo nazaj k Cerkvi in naj v njenih vrstah delajo po načelih krščanske pravičnosti in ljubezni na obnovi človeške družbe.

Okrožnica »Quadragesimo anno« potegne zopet enkrat najodločnejšo in vsem vidno črto-ločnico med dvema svetovnima nazoroma: socializmom in krščanstvom, ki naj služi vernikom v orientacijo pri njihovem krščansko-socialnem delu.

Evropa odgovarja Ameriki

Francija se bo uprla ameriškemu predlogu, ako Nemčija ne da garancij

Pariz, 23. jun. tg. Po štiriurni seji je francoski kabinet prekinil posvetovanje o Hooverjevi ponudbi. Seja se je prekinila do jutri. Na jutrišnji seji bodo končno določili francoski odgovor na ameriški predlog. Na današnji seji ministrskega sveta se je Briand predvsem branil očitka, da se je francoska diplomacija in zunanji urad pustil presenetiti po dogodkih. V resnici pa je bil o ameriškem predlogu uradno obveščen francoski poslanik Claudel prav tako zgodaj kakor drugi diplomati, toda Hoover je bil tedaj že vezan na svoj predlog. Nato sta poročala finančni minister Flandin in proračunski minister Pietri o posledicah Hooverjevega predloga za francoske finance. Sledila je debata, v kateri se je jasno izrazila bojazen, da ne bi po enoletnem moratoriju prišlo do trajne odgoditve reparacijskih plačil.

Da bi se Francija proti temu zavarovala, naj se zahtevajo jamstva, in sicer ne vojaška, temveč gospodarska. Tako se je predlagalo, ali ne bi bilo mogoče zahtevati, da bi jamčila nemška velika industrija ali pa dohodki nemške državne pošte v kakršnikoli obliki, da bo Nemčija po enem letu moratorija zopet začela plačevati. V Washingtonu skušajo na prijateljski način dokazati Francozom, da Hooverjev predlog za Francoze ni neugodnejši, kakor bi bil samo Youngov moratorij. Državni podtajnik v ameriškem finančnem ministrstvu Mill je predložil trgovinskemu atašeju francoskega poslaništva dva seznama, da jih pošlje v Pariz, iz katerih izhaja po številkah jasno, kakšne posledice bi imel Hooverjev moratorij za Francijo in kakšna bi bila situacija, če bi Francija odklonila Hooverjev načrt.

Ta ameriški seznam naglaša posebno, da bi v primeru samo delnega moratorija morala Francija plačati drugim upnicam rezervna plačila, in naglaša dalje, da bi odklonilno stališče Francije moralo škodovati njenemu kreditu, ravno tako, kakor bi poseben nemški moratorij uničil nemški kredit. Američani cenijo zgubo, ki bi jo morala pretrpeti Francija po Hooverjevem načrtu, na 96 milijonov dolarjev. Med tem časom pa francoski finančni eksperti neprestano skušajo dognati, kakšna bi bila natančna tehnična izvršitev Hooverjevega načrta. Rezultat bodo še danes predložili ministrskemu predsedniku Lavalu, da bo služil kot podlaga za jutrišnjo odločitev kabineta.

Ob začetku današnje popoldanske seje poslanske zbornice je izjavil ministrski predsednik Laval na hodnikih, da se ne more izvršiti nobena sprememba Youngovega načrta, ne da bi je prej odobril francoski parlament.

Odjek v Ameriki

Newyork, 23. jun. tg. Posledice Hooverjeve akcije so se pokazale na vseh borzah, tudi na produktivnih borzah. Prirastek vrednosti efektov na efektnih in produktnih borzah v ponedeljek je znašal za ameriško narodno premoženje več kot milijardo dolarjev. Po tem nezaslišanem začetku zahtevajo listi, da ameriška vlada ne sme pustiti, da ostane vse samo pri tem moratoriju, temveč da mora izkoristiti prosto leto za to, da začne mednarodna pogajanja o problemu dolgov sploh. O včerajšnjem sestanku francoskega poslanika s Stimsonom se čuje, da veruje Washington slej ko prej na dober uspeh akcije. Stimson, ki je bil že pripravljen na pot v Evropo, je izjavil, da se more odpeljati še le potem, ko bodo predlog o moratoriju sprejele vse države.

Pritisk na Francijo

London, 23. junija. tg. Vsi angleški listi apelirajo soglasno na Francijo, da bi vendar bila prijaznejša nasproti Hooverjevemu načrtu. »Daily Herald« izjavlja: Če bi Francija Hooverjev predlog upropastila, bo ves svet obsojal njeno postopanje. Liberalni »News Cronicle« izjavljajo, da so dosedevne francoske žrtve samo navidezne. Razglasitev nemškega moratorija bi pomenila konec vseh plačil. Francija bi iz svojega novo poživljenega gospodarstva pridobila več, kakor bi sedaj zgubila na papirju. »Times« opozarjajo na veliko politično vznemirjenje na svetu, ki ga neprestano redi rastoča gospodarska kriza. Brez gospodarske varnosti ne more nastopiti politična stabilnost. Konservativna »Morning Post« priznava, da je za Francijo težko, odreči se 20 milijonom funtov iz nezavarovanih letnih plačil. Vendar pa bo Hoover ameriško javnost za svoj načrt pridobil šele tedaj, če bodo vse države pripravljene, prevzeti nase vse žrtve. Izjalovljenje Hooverjevega načrta pa bi tudi Francijo potegnilo v splošni polom in zahtevalo več žrtev, kakor jih je sedaj.

Zopet Briand

Pariz, 23. junija. AA. Vedno bolj jasno postaja, da bo imel Hoovrov predlog v notranjepolitičnem položaju Francije velike posledice. *Briandov položaj se je precej poslabšal, ker mu politiki očitajo, da je bila vlada po zadnjih dogodkih presenečena in da ni ničesar vedela, kaj Hoover pripravlja. V zbornici je bilo vloženih o tej zadevi mnogo interpelacij.* Debata o Hoovrovem predlogu bo bržčas zelo burna. Danes je razpravljal o Hoovrovem predlogu ministrski svet. Francosko časopisje pou[illegible]rja, da bi Francija finančno zelo trpela, če bi predlagani moratorij neizpremenjen stopil v veljavo.

Program avstrijske vlade

Najdragocenejša naloga: bratsko prijateljstvo z Nemčijo

Dunaj, 23. jun. tg. V avstrijskem narodnem svetu je danes novi zvezni kancler dr. Buresch podal izjavo, ki je bila zelo zmerna, in se je opazilo, da je vlada pripravljena na sporazum z opozicijo. Poudarjal je posebno **potrebo ravnotežja v proračunu spričo pojavljajoče se tendence po zmanjšanju državnih dohodkov. Treba bo žrtvovati in vlada hoče pravično te žrtve razdeliti. Vlada hoče popolnoma izvesti zavarovanje proti brezposelnosti, starosti in invalidnosti, kakor tudi energično preurediti upravo. Ravno tako gleda na to, da se konsolidira avstrijski Credit-Anstalt, ne da bi se vlada pri tem prehitela. Ugotoviti hoče vse one osebe, ki so zakrivile polom Credit-Anstalta. Zunanja politika Bureschevega kabineta pa temelji na mednarodnih pogodbah in na etičnih, geografičnih, gospodarskih in političnih predpogojih. Vlada hoče skrbno vzdrževati odnošaje z vsemi državami, posebno pa s sosednimi državami. Najdragocenejši del zunanje politike novega kabineta pa bo bratsko prijateljstvo z Nemčijo.** Glede načrta carinske unije se kancler ni izjavil obširno. Naglašal je posebno že sklenjena trgovinska pogajanja z Madjarsko, skorajšnje končanje pogajanj z Jugoslavijo in Italijo, in še nezaključena pogajanja z Češkoslovaško in Romunijo. Svoj govor je zaključil s toplo zahvalo predsedniku Hooverju za njegovo poslanico, ki obeta tudi Avstriji rešitev.

Predsednik vlade na oddihu

Belgrad, 23. jun. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve, armijski general Peter Živković, je odpotoval snoči z brzovlakom v kopališče Teslić, kjer bo ostal nekoliko časa.

Iz učiteljske službe

Belgrad, 23. jun. l. Kontraktualni učitelji in učiteljice ter dnevničarji so prevedeni za stalne učitelje, po novem uradniškem zakonu od 1. aprila l. 1930.

Za enkrat so prevedeni sledeči: Zein Berta, Murska Sobota in Konglot Josip iz Murske Sobote, Valentič Milica iz Sv. Florjana pri Murski Soboti, Hvala Anton iz Čuzme pri Škofji Loki, Čermolj Viktor iz Prevorja, Trobec Sabina iz Koprivnice, Phora Drago, Planina, Samsa Marija, Škofja Loka, Zega Nikolina, Dol pri Ljubljani, Silvester Gregor, Ljubljana, Plais Franc, Čabar, Tolstovršnik Ljudmila, Sv. Andraž, Mlekuš Franc, Globoko, Moravec Ivan, Sv. Primož, Krapša Josip, Sv. Trojica, Eržen Franc, Banjaluka, Sancin Anton, Dobrovnik, Vojska Terezija, Prepelovo.

Na novo so postavljeni učitelji oz. učiteljice, pripravniki po novem zakonu: Pavičič Marjan za učitelja v Zavrču pri Ptuju, Dobič Ivan v Črni pri Prevaljah, Drnač Jakob v Globokem pri Brežicah, Ilija Lukič v Prelogu.

Napredovali so iz 5. v 4. skupino: Stopar Josip v Mariboru, Zupančič F., Stara Gora, Zopančič Dragotin, Št. Vid pri Slov. Gradcu, Budec Katarina, Mežica, Ozimec Avrelija, Selo pri Žumbergu, Mercina Danica, Stična na Dolenjskem.

Iz 4. v 3. skupino II. kategorije so napredovali: Obran Marija, Sevnica na Dravi, Tomažič Božidar, Šmarje, Macard Rudolf, Šoštanj, Zabernik Ida, Nemška vas pri Trebnjem, Šušteršič Frančiška, Gornji grad, Šod Vida, Ljubljana, Orač Olga Kočevska reka, Strah-Zupančič Leopoldina, Veliki Podlog pri Krškem.

Dunajska vremen. napoved: Začasno bo močneje oblačno s krajevnimi nevihtami, hladnejše vreme pa ne bo dolgo trajalo.

Zagrebška vremenska napoved: Precej stalno in zmerno toplo.

Slovo poljskega poslanika

Belgrad, 23. jul. l. Kakor smo že svoj čas poročali, je tuk. poljski poslanik g. Vladimir Babinski postavljen za poslanika v Haagu, kamor odpotuje že prihodnje dni. Babinski je danes priredil predstavnikom jugoslovanskega časopisja poslovilno čajanko, na kateri jih je pozdravil ter se zahvalil s sledečim nagovorom: **»Vašo domovino bom vedno smatral za največjo dobrotnico svojega življenja. Ljubeznivost, na katero sem vedno lahko računal, iskrenost in prijateljstvo, s katerim sem bil sprejet, ter izredni uspehi naporov Vašega jugoslovanskega naroda, vse to skupaj je ustvarilo najlepše spomine.** Izražam upanje, da bo naše 2-letno skupno delovanje od velike koristi.«

Poslaniku Babinskemu je nato odgovoril v imenu jugoslovanskega časnikarskega združenja predsednik g. Franc Smodej. On se je v svojem govoru zahvalil g. poslaniku za veliko ljubeznivost, s katero je vedno sprejemal časnikarje v svojem domu. Naglasil je moderno diplomacijo, ki ve in zna ceniti vlogo časopisja v mednarodnem življenju. Jugoslovansko časopisje želi g. poslaniku tudi na novem položaju toliko uspehov, kolikor jih je imel s svojim iskrenim sodelovanjem s časnikarji v Jugoslaviji.

V razgovoru s časnikarjem se je g. poslanik izrazil: Trudil sem se, da spoznam Vašo državo temeljito in vsestransko, in sem v tem tudi v glavnem uspel za čas svojih potovanj na vseh krajih Vaše prelepe domovine. Vaša država ima posebno, kar se tiče turizma, veliko bodočnost. Kraljevina Jugoslavija je ena najlepših držav v Evropi. Delal sem na zbližanju med kraljevino Jugoslavijo in Poljsko na kulturnem polju in dosegel znatne uspehe. Trgovinska pogodba med obema državama, dopolnjena l. 1930., daje formalen okvir intenzivnejše izmenjave blaga in ni nobenega dvoma, da se bodo trgovske zveze vedno bolj opravljale in razvijale, kakor bodo zahtevali naši skupni interesi.

Majdica hoče pomagati.

Mamica pere perilo in mala Majdica ji hoče pomagati; mamica se pa smehlja: „Ne potrebujem prav nobene pomoči, saj sama nimam kaj delati. Vzamem Schichtov Radion in on pere sam". Nato čita Majdica skupaj z mamico lepe Radion-pravljice.

SCHICHTOV
RADION
PERE SAM
IN VARUJE PERILO
ZAJAMČENO BREZ KLORA

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas . . 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Organist-cerkovnik
cecilijanec, oženjen, išče službo s 1. avgustom ali pozneje. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod št. 7024.

Pisarniška moč
že nekoliko, prakse išče službo za takoj. Ponudbe na upravo pod »Vestna« št. 7076.

Kuharica
gospodinja, srednjih let, vajena vseh gospodinjskih del in živinoreje išče mesta v župnišču. Nastop takoj. Ponudbe pod »Kuharica« št. 7151.

Službe dobe

Vajenka
ki je dovršila meščansko šolo, zmožna slovenskega in nemškega jezika, iz boljše hiše, ki ima veselje do trgovine, se sprejme v trgovini mešanega blaga V. Zottl, Vojnik pri Celju.

Vinonoše
mlada dekleta, išče Hotel Jekler na Bledu.

Slikarskega vajenca
sprejmem takoj. Ponudbe na upravo pod »Oskrba v hiši« št. 7152.

Trg. pomočnik-šofer
z večletno prakso mešane stroke, s šoferskim izpitom, zmožen kavcije, vešč nemškega jezika, vojaščine prost, želi mesto trgovskega pomočnika ali šoferja. Cenj. ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod »Trgovski pomočnik-šofer« št. 6867.

2 delavca
mlajša, za žično pletilstvo, izurjena v vseh v žično pletilstvo spadajočih delih, sprejmem. Plača dobra, služba stalna. Naslov pove uprava pod št. 7032.

Učenec
dobrih, poštenih staršev, ki ima veselje do trgovine, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme v trgovino z mešanim blagom Janko Klun v Prevaljah.

Sprejmem pomočnike
dobrega pleskarskega in dva dobra slikarska. — Alojzij Valantič, Novomesto.

Trgovski vajenec
Iz poštene hiše in s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme takoj v trgovini z mešan. blagom Iv. Kovač, Maribor. — Stanovanje in hrana v hiši.

Zaslužek

Sto oseb
in še več lahko dobi zaslužek z obiskom privatnih strank. Za vzorec in pojasnilo pošljite Din 4 znamkah na M. Vrabič, Ptuj 33.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesijonirana. Prospekt št. 16 zastonj. Pišite ponj!

Stanovanja

Večje stanovanje
v Kranju na Glavnem trgu, pripravno poleg stanovanja še za poslovne lokale za pisarno, zdravnika, zobozdravnika itd., se odda. - Ponudbe pod »1. september ali preje« št. 6980 na upravo.

Vnajem

Lokal
za trgovino se odda s stanovanjem vred. Janez Koprivc. Žalna, Višnja gora.

Samostojen kovač
išče kovačnico v najem; gre tudi za poslovodjo kamorkoli. Vodim že več let lastno koncesijo. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

Delavnico
in sušilnico za mesarijo, oddam v najem. Poljanska c. 42, Cuzak Ivan.

Trgovina
s stanovanjem na prometnem in solnčnem prostoru v bližini Glavnega trga v Mariboru, se pod ugodnimi pogoji odda v najem s 1. julijem. Naslov v upr. »Slovenca« v Mariboru.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije
kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Posestva

Stavbne nasvete
daje tehnični biro »Tehna« Ljubljana, Mestni trg 25/I

Dve parceli
po 700 m² prodam po ugodni ceni. Vrt popolnoma urejen. Izve se Černetova ulica 32, I. nadstr., Ljubljana 7.

Glasba

Pianino
skoraj nov, lep glas, črn, ugodno prodam. Naslov v upravi pod št. 7055.

Prodamo

Mrva
prvovrstna, prva in druga košnja se proda takoj. - Tacen 11. - Vprašati v trgovini Magdič, Aleksandrova ulica št. 1.

Spalnice
hrastovo, orehovo politirane, ceno proda Ferdo Primožič, mizarstvo in parketi, Ljubljana, Trnovski pristan 4.

Motorno kolo
dobro ohranjeno 350 cm, proda Avgust Pečnik - Stožice 47, Ježica pri Lj.

Prodam 5 sedež. avto
znamke »Ford« za 8.000 Din. Odobren za avtotaxi. Naslov v upravi lista pod št. 7153.

Prodam:
1930. Dom in Svet 1888 Ljubljanski Zvon 1881 do do 1930. Valvasor »Die Ehre des Herzogtums Krain, 4 knjige, Krajčevo originalno vezano izdanje. Hinko Ševar, knjigotržec, Ljubljana. (Nasproti Št. Jakobske šole.

Več spalnic
se proda. Dve brestove z uložki iz topolovega mazarja, po 4200 Din; dve češnjeve spalnice, šperane, po 7000 Din: ena orehova spalnica, tudi šperana. Za malenkostno ceno postavim kupljeno pohištvo na dom ali bližnjo postajo. — Ogleda se pri Josipu Štolfa, strojno pohištveno mizarstvo, Krašnja, post. Lukovica, pod Limbarsko goro. Ob nedeljah ugodna avto-zveza.

Koso
za 18 dinarjev
dobiš samo v trgovini z železnino
FR. STUPICA,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Kopalne čevlje
od 20 Din naprej, dobite pri »Luna«, Maribor — Aleksandrova cesta 19. Poštna naročila točna.

Železne cevi
za betonsko ograjo 170 cm, črpaljko za gnojnico, dvokrilna težka vrata za garažo, nov pisalni stroj »Berni« proda Jančigaj, Celovška 191.

Obrt

Vinotoč
Antona Zorko v Košakih pri Mariboru, odprt. — Kvalitetno vino.

Krušno moko in rženo moka
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Kravate
majice, srajce, spodnje hlače, nogavice, igrače, žlice itd. — Ig. Baloh, Maribor, Vetrinjska 18.

Inserati v »Slovencu« imajo največji uspeh.

Plačilna natakarica
prvovrstna, z znanjem nemščine in zmožna kavcije, se išče za takoj. — Le prvovrstne moči naj se zglasijo v gostilni Košak, Ljubljana, Krekov trg 11.

Naznanilo.

Podpisani naznanja cenjenemu občinstvu, da je otvoril

autobrzoprevozništvo.

Priporoča se za selitve, dovoz in prevoz vsa kovrstnega blaga v Ljubljani kakor tudi izven Ljubljane.

Cene konkurenčne.

Naročila se sprejemajo v pisarni: Dunajska cesta Telefon št. 31-07, zraven Strojnih tovarn in Sv. Jerneja 25, Telefon št. 27-08.

Z velespoštovanjem
Velepič Rudolf.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za na dan 30. junija 1931 ob 11 dop. nabavo:

20.000 kg pšenične moke

Pogoji se dobe pri podpisani.
Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje.

Ni duha ne sluha
za kurjimi očesi in debelo kožo, če jo tri dni zaporedoma zjutraj in zvečer natrete z majhno količino CLAVETYL CREME.
Cena škatljice 8 Din. Proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulić. Zagreb, Jelačičev trg 20.

Tudi v naši podružnici
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.
Telefonska štev. 3030.

✚

Organizacija praktičnih elektro- in strojnih tehnikov v Ljubljani »OPEST«, javlja vsemu članstvu žalostno vest, da je v nedeljo, dne 21. junija t. l. v Kamniku tragično umrl njen zvesti član

Rudolf Valjavec
vodja odseka »OPEST« Kamnik

Pogreb pokojnega tovariša se vrši v torek, 23 junija ob 6 pop. v Kamniku. Nepozabnemu tovarišu ohranimo trajen spomin.
Odbor »OPEST«.

Slabi zobje
kvarijo najlepši obraz. Neprijeten duh ust je zopren. Obe hibi odstranite že z enkratno vporabo krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine. Poskusite najprej z malo tubo, ki stane Din 8.— Velika tuba stane Din 13.— Dobiva se povsod.

Kadar Ti navali bolezen pa tudi smrt v hišo, Ti je prepozno dolžiti mrčes. Mrčes prinaša samo zlo. Brani se poprej nesreče — Škropi Flit.
Flit ubija muhe, komarje, bolhe, mravlje, molje, stenice, ščurke in drugi mrčes ter njihova jajca. Flitova para je mrčesu smrtonosna, a ljudem neškodljiva. Vporaba enostavna. Ne pušča madežev. Ne zamenjuj Flit-a z drugim podobnimi proizvodi. Pazi na vojaka na rumeni konvi s črnim robom.

Škropi
FLIT
Pazi na plombirano konvo-ne daj se goljufati!

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.
na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.
Hranilne vloge se obrestujejo
najugodneje.
Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnic hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Kredi i v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiewicz: NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami). 24 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimmichl, ZAGORSKI ZVONOVI. — Slavič, NA SINAJ 30 Din, vez. 42. Din. — 33. zvezek: Bridges, NA POMOČ, 30 Din, vez. 42 Din — 35. zvezek: Brackel, CIRKUŠKI OTROK 28 Din, vez. 40 Din.

Otfrid v. Hanstein: 8

Strahotno potovanje na luno

Sedel je skoraj eno uro, končno pa zmajal z glavo. »Zrak je neprozoren, prav ničesar ni mogoče najti.«

V tem hipu še enkrat pogleda skozi daljnogled, da bi ga potem zopet odvil, tedaj pa nalahno krikne, se začne tresti in se opoteče s stola.

»Kaj pa je vendar?«

»Sam ne vem — mislim, da vsemirska raketa!«

Tako ga je pretreslo, da ni mogel do besede, planil je pokonci in stekel k velikemu refraktorju ter napeto in molče zrl v črno, oblačno noč.

Šele proti jutru je ravnatelj truden in razdražen vstal s svojega sedeža in se umaknil v svoje stanovanje, ne da bi bil asistentu zinil besedico.

*

Allistrova jahta je prevozila polovico pota med Friskom in umetnim otokom. Egon Helmstätter je bil v kabini. Bil je zelo resen. Neki notranji glas mu je govoril, da bo vzletel ali takoj ali pa nikoli. Misli so se mu pletle okoli rakete. Kaj, če se kaj primeri? Če se kaj zgodi, kar bi vožnjo preprečilo? Stresel je z glavo. Tega noče, hoče se peljati, hoče...

Pokleknil je, potegnil k sebi kovčeg in začel basati v nahrbtnik. Bilo je več reči, ki jih je še vzel s seboj in ki mu jih je dal Valdemar Apel šele danes. Sprva je nameraval, da jih da prenesti v raketo, zdaj pa je z njimi napolnil nahrbtnik, si ga zadel in pripasal, nato pa stopil na krov in šel čisto spredaj na rilec, vzel daljnogled in z njim pregledoval morje. Čolnička dirkača ni bilo videti, pač pa je spredaj opazil neko svetlobo. Bili so svetilniki Nove Atlantide.

*

Irena Allister je bila v kabini pri očetu. Joe Allister je sedel v naslonjaču in bral časopis. Bral je čisto mirno borzna poročila in niti mislil ni na kako nevarnost.

»Oče!«

»Kaj je?«

»Ali mora raketa že jutri vzleteti?«

»Seveda.«

»Ali ne bi mogel stvari za en teden preložiti?«

»Zakaj?«

»Ker bi se tudi jaz rada peljala.«

»Saj si znorela — ali pa si se v doktorja zaljubila?«

»Rada bi šla še jaz, ker hočem tudi jaz postati slavna, saj sem tvoja hčerka.«

»Prav zato, ker si moj edini otrok, ne smeš svojega življenja tvegati. Če se prvi polet posreči...«

Našobila je ustnice.

»Potem pa ne bo rekorda več — oče, jaz grem z njim!«

Allister počasi vstane in stopi do nje. »Dosti je, da sem žrtvoval milijon.«

Pritajeno je kriknila. »Torej nič več ne verjameš, da bi uspelo?«

»Od sinoči nič več.«

»Za božjo voljo, zakaj ne?«

»Tega sam ne vem, pač pa slutim in moja slutnja me nikoli ne vara.«

»Pa kljub temu mu dovoliš, da odleti?«

»Če ne vzleti in jaz priznam, da je stvar neizvedljiva, bo sramota na moji strani. Če se ne posreči bo kriv Nemec.«

»Fej!«

Allister skomigne z rameni in se zopet poglobi v svoj časopis. Irena pa odide iz kabine in stopi na krov. Prav spredaj je še vedno stal Egon in gledal v noč.

»Gospod doktor!«

Obrne se in jo pogleda. To uro na Ireno še pomislil ni.

»Ali verujete v svoje delo?«

»Trdno, ako vmes ne pridejo kaki lopovi.«

»Oče pa nič več ne veruje.«

»Nič ne de. Dal je denar, vse drugo je pa najino delo, Valdemar Apelovo in moje.«

Ni mogel razumeti, zakaj je naenkrat zbežala, ni vedel, da je jokala, in je zopet gledal luči, ki so postajale vedno močnejše.

*

»Swallow« se je urno bližala Novi Atlantidi. Kakor hitro so se jarke luči na jahti dvignile iznad obzorja, je začel delovati tudi žarometa najbližnjega parnika. Izmenjali so signale in od parnika je odrinila barkasa. Kapitan je bil »Swallow« spoznal in prišel Joe Allistru poročat.

»Dobro jutro, kapitan, vse v redu?«

»Vse v redu, sir, videli nismo nobene ladje in na otoku ni nič novega.«

Vmeša se Egon: »Ali ni morda neki čolniček dirkač poskušal priti v luko?«

Kapitan se zasmeje: »Poskušal pač. Ko smo ga pa osvetili z žarometom, se je obrnil in zbežal nazaj v Frisko.«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Franc Kremžar.

Pred odkritjem spominske plošče Davorinu Jenku

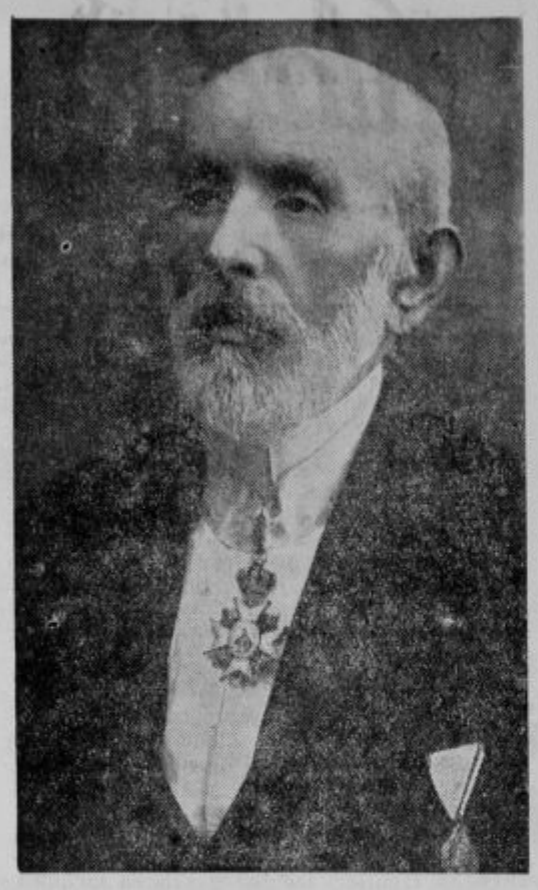

Kranj, 22. junija.

Na prelepo ravan ob vznožju Krvavčeve planine je božja roka položila lep kos slovenske zemlje, kjer se danes nahaja velika vas Cerklje pri Kranju z vso svojo zanimivo pestro okolico. Rodili pa so se na tej lepi slovenski grudi njeni številni s talenti in duševnim bogastvom obdarjeni sinovi, ki so prisluhnili utripom in klicem narave, ki so v pesmi in molitvi, v povesti in politično-gospodarski besedi izpričevali in razodevali svojo pripadnost politično stavbo izobrabze in napredka v Cerkljah.

Šola bo dobila ob tej priliki novo zastavo, pokrovitelj te jubilejne proslave bo odvetnik g. dr. Josip Hacin, cerkvene obrede in blagoslovitev zastave pa bo izvršil stolni kanonik ljubljanski g. dr. Fran Kimovec.

Cerkljanska šola je izdala obširno spomenico: »Od Ilirije do Jugoslavije«, ki prinaša v prvi vrsti životopise vseh slavnih cerkljanskih osebnosti, v nadaljnjem pa slika prosvetno-gospodarske razmere v občini Cerklje in končuje z opisom planin in turistike, za katero so Cerklje zelo pripravno izhodišče. Knjigo krasi 52 slik in jo je tiskala Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Šola bo odslej dalje nosila naslov: »Davorin Jenko«.

V okviru te cerkljanske proslave pa se nam zdi potrebno še posebej in obširneje spregovoriti o najmarkantnejši osebnosti cerkljanske zgodovine o skladatelju Davorinu Jenku, katerega slavno ime mora pri prihodnji slavnosti izzveneti na prvem mestu.

Sredi prostrane in ponosne Jenkove bogate domačije v Dvorjah pri Cerkljah se je v hiši št. 38 rodil 9. nov. 1835. l. Davorin Jenko, kateremu so vile rojenice prisodile dolgo slavno življenje in mu v zibelko položile liro, kot znamenje njegove poznejše inklinacije do glasbe in petja. — Ljudsko šolo je obiskoval v Cerkljah, gimnazijo je pa študiral v Ljubljani in Trstu. Nato se je vpisal na dunajsko pravno fakulteto, kjer je pa poleg pravnih naukov obiskoval tudi konservatorij in ga dovršil. Že v mladih letih je kot deček kazal tako veselje do glasbe, da je povsem zanemarjal družbo in se posvečal študiju glasbe. Dasiravno mu je bil sigurno dunajski glasbeni svet odprt, mu pa njegova dalekovidna jugoslovanska orijentacija ni pustila dalje živeti med Nemci, temveč je odšel na jug med brate Srbe. Tu se je nekaj časa mudil v Pančevu in Novem Sadu, odkoder je bil pozvan na srbski dvor v Belgradu, kjer je prevzel mesto kapelnika in ravnatelja pri kraljevi operi. V tem svojstvu je deloval celih 35 let ter je učil petja in glasbe srbska kralja Milana in Aleksandra Obrenoviča. V tem času je mnogo komponiral in glasbeni svet mu je priznal njegove velike sposobnosti. V Belgrad so prihajali Rusi in občudovali njegove globoko občutene pesmi in melodije. Naj navedemo tu samo nekaj splošno znanih kompozicij, ki so njegovo delo: državna himna »Bože pravde«, slovenska himna »Naprej zastava slave«, »Blagor mu«, »Strunam«, »Što čutiš Srbine« itd. Za njegove zasluge in sposobnosti sta ga imenovala svojim članom »Srbska akademija« in »Srbsko učeno društvo« in mu izročila diplome. Malo pred svetovno vojno je stopil v pokoj in se je nastanil v Ljubljani, kjer je preživel zadnje dneve pred svojo smrtjo. Od strani avstrijskih oblasti je moral pretrpeti dovolj preganjanja radi svojega jugoslovanskega nazora in radi bivanja v Srbiji. Umrl je dne 25. nov. 1914. l. Na smrtni postelji ga je izpovedal skladatelj p. Hugolin Sattner. Iz Srbije je prihajal vsako leto domov na počitnice za kaka dva meseca in se zelo rad menil s kmeti. Zelo rad je lovil ribe, rake in divjačino. Svoj rojstni kraj in rojstno hišo je zelo ljubil in je še na smrtni postelji naročil, kdo naj poslej prebiva v njegovi sobi. — Njegov nečak in sedanji gospodar Jenkove domačije g. prof. dr. Joža Jenko še danes hrani zapuščino strica Davorina in sicer krasno s srebrom okovano puško, dve diplomi, dve odlikovanji in ostali glasbeni inventar.

Odsek Glasbene Matice bo Davorinu Jenku vzidal ploščo ne na njegovi rojstni hiši v Dvorjah, ki je še naravnost sijajno ohranjena (glej sliko), ampak v Cerkljah na hiši, kjer je Jenko nekaj časa bival, katero hišo so pa potem do tal podrli in sezidali novo, ki bo sedaj nosila spominsko ploščo. Odbor za vzidavo spominske plošče je Jenkovo rojstno hišo v Dvorjah kratkomalo ignoriral, kar se nam zdi zelo kantradiktorno in nekorektno postopanje, ki ne najde niti najbolj preproste in naivne utemeljitve. — Ob priliki svečane slovesnosti na Vidovdan v Cerkljah, ko bodo od blizu in od daleč privreli udeleženci, društva, domačini itd., pa se poklonimo manom komponista Davorina Jenka, katerega nesmrtni duh bo živel v njegovih pesmih skozi veke in pozival Jugoslovane na medsebojno složnost in jim bode vodnik k slavnim junaškim dejanjem.

*

Vse udeležnike proslav, ki se vrše v nedeljo, 28. junija, v Cerkljah pri Kranju, predvsem pa vse one, ki se nameravajo udeležiti odkritja spominskih plošč Davorinu Jenku in Ignaciju Borštniku, opozarjamo, da je preskrbljeno za ugodno avtobusno zvezo iz Ljubljane do Cerkelj in zopet nazaj. Avtobusi bodo vozili od poldneva dalje izpred kavarne Evropa. Natančen urnik priobčimo v petek. Slavnosti v Cerkljah se bodo udeležili različni zastopniki naših najvišjih uradov in oblasti. Začetek popoldanskih slovesnosti je ob pol treh.

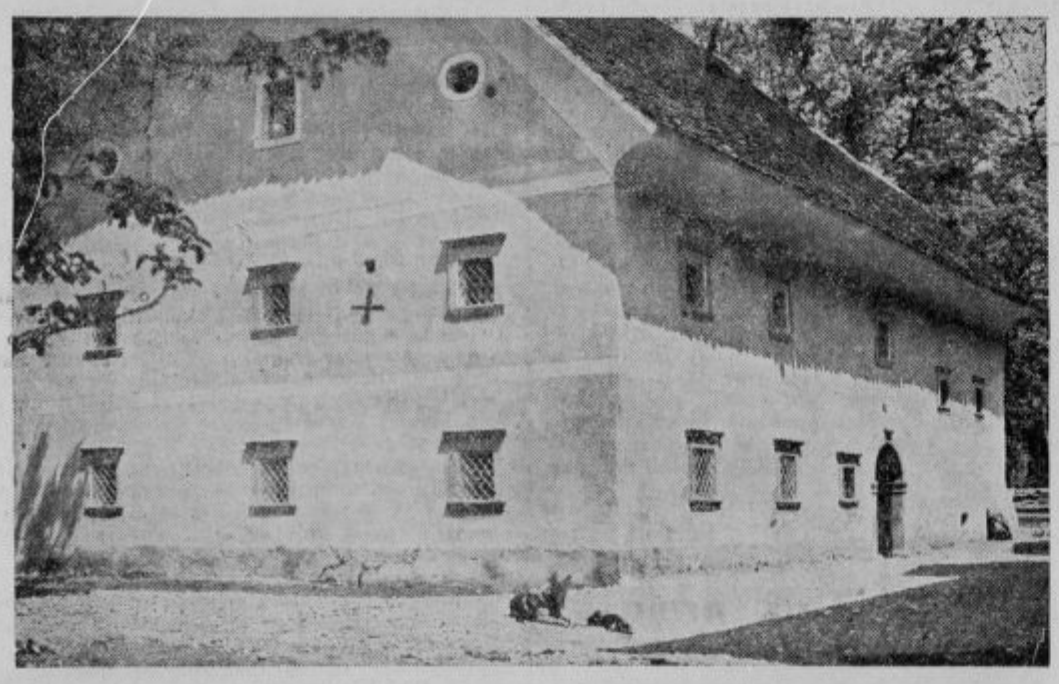

Rojstna hiša Davorina Jenka v Dvorjah pri Cerkljah. (× Soba, v kateri se je skladatelj rodil.)

rojstnem kraju, iz katerega so izšli. Redka je župnija, ki bi v kratkem razdobju enega stoletja dala toliko odličnih, znamenitih in izrazitih mož, kot jih je rodila fara cerkljanska, ki se v tem pogledu lahko primerja z znamenito brezniško župnijo na Gorenjskem.

V nedeljo dne 28. t. m. na Vidovdan popoldne ob pol treh se bo vršila v Cerkljah že dolgo pripravljana in velikopotezno zasnovana jubilejna proslava, ki bo združevala v sebi odkritje spominskih plošč Glasbene Matice komponistu Davorinu Jenku, Udruženja gledaliških igralcev pa igralcu Ignaciju Borštniku, 140 letnico obstoja cerkljanske šole in slednjič spomin na vse slavne cerkljanske rojake in občane, ki so s svojimi zmožnostmi dosegli visoke družabne stopnje, odnosno gradili kulturno-

Sedaj 1/3 cenejše!

štedi Vaše fino perilo

Tih jubilej starčka

Danes obhaja v zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani 90 letnico rojstva in obenem svoj devetdeseti godovni dan njegov najstarejši stanovalec, Janez Pušnik. Letos 15. maja je obhajal tudi drug zanimiv jubilej, namreč 20 letnico svojega bivanja v zavetišču. Polnih devet križev teži njegov hrbet, vendar se mu jih ne pozna. Nikomur, ki govori z živahnim možem, in gleda v njegovo sicer razorano lice, ne pride na misel, da je preživel že tri rodove.

Jubilant se je rodil 24. junija 1841 v Slivnici pri Celju. Izučil se je mizarske obrti in tudi kmalu poročil. Zato se mu tudi ni bilo treba udeležiti vojne v drugi polovici 19. stoletja. V krščanskem in mirnem zakonskem življenju v Št. Jurju je zredil tri hčerke od katerih sta dve vstopili l. 1897. v red sv. Vincencija Pavelskega. Že priletni oče je nato z ženo obdeloval svoje posestvo še polnih sedem let, nakar je izročil posestvo v druge roke, sebi in svoji zvesti družici pa izgovoril preužitek. Ker pa s preužitkom ni bil nič kaj zadovoljen, ga je hčerka č. sestra Sabina, ki je bila tedaj že v zavetišču sv. Jožefa, spravila pred 20 leti z materjo vred pod mirno streho, kjer je v ljubeznjivi skrbi dočakal svojo 90 letnico. Tu je tudi praznoval l. 1917. zlato poroko. Leta 1919. pa ga je zapustila žena za vedno. Ostal je sam in edino kar mu je ostalo, je bila njegova hčerka, č. sestra Sabina. Druga je bila namreč prestavljena na Češkoslovaško v bližino ogrske meje, kjer deluje podobno kakor sestra.

Teh 20 let, ki jih je jubilant prebil v zavetišču pa kljub njegovi starosti niso bila leta počitka. Kljub starosti je bil še vedno čil in krepak in prva leta je delal še prav tako kakor hlapec, zlasti pa je bil doma pri konjih, s katerimi je vozil s polja pridelke. V svetovni vojni pa je postal prava opora zavetišča. Nad 30 delavcev in služinčadi je moralo takrat na vojno in stari oče je takrat pokazal kaj še zmore. Mati je pomagala na polju, on pa je vodil in opravljal vsa moška dela in trda bi predla tedaj zavetišču, če bi ne bilo njega.

In še sedaj pomaga, kjer more. Pomaga v kuhinji, kjer popravlja in celi naluknjane lonce in celo dežnike zna popravljati. Kljub devetim križem vidi še vedno dobro in čita iz mašne knjižice vedno brez očal. Piše tudi še, čeprav mu roka že malo nagaja. Ves čas svojega bivanja v zavetišču je bil samo enkrat bolan in še takrat se ga je lotila griža. Da je tako trden, se ima seveda zahvaliti svojemu treznemu življenju v mlajših letih.

Nikdar ni pil in tudi ne kadil. Šele sedaj si tu pa tam po kosilu privošči kozarček in še za tega pravi, da bi bilo vseeno, če ga ne bi bilo. Svoj čas je mislil začeti kaditi pipo. Pa mu jo je žena vedno skrila, tako da izvzemši par poskusov nikotina ni okusil. Tako je seveda mogoče, da hodi še pri teh letih na sprehod po mestu in da zjutraj vedno še zgodaj vstaja, včasih celo ob petih.

Vse življenje je prebil živeč po krščanskih načelih, za Boga je vzgojil dve hčerki. Tih, skromen in pobožen je še danes. Vsak dan se udeleži zvečer družinskega rožnega venca in je čisto edini moški, ki se udeleži te pobožnosti. K današnjemu lepemu jubileju mu častitamo vsi in želimo, naj mu da Bog vesele in prijetne dneve na večer njegovega življenja.

Litija

Na svoje staro službeno mesto v Višnjo gorc se je po enoletnem službovanju v Caribrodu povrnil državni veterinar g. Josip Drolc. Z obnovitvijo živinozdravniškega mesta za višnjegorski okraj se je zadovoljilo upravičeni želji celotnega kmečkega prebivalstva okrajev Višnja gora, Žužemberk in deloma tudi ljubljanske okolice. Splošno priljubljenemu in za blagostanje našega živinorejstva delujočemu g. veterinarju Drolcu želimo med nami uspešnega dela in zadovoljnega bivanja.

Uspela prireditev. V ciklu svojih pevskih večerov je v soboto priredilo naše agilno pevsko društvo Lipa svoj drugi večer na restavracijskem vrtu gostilne pri »Urški«. Ljubitelji naše lepe slovenske pesmi iz Litije kakor tudi gostje iz Šmartna so napolnili vse vrtne in gostilniške prostore. Priznati moramo, da trud g. pevovodje M. Pertota ni zaman in da je pevski zbor od zadnjega nastopa mnogo napredoval.

Lep praznik v ubožnici

Preteklo nedeljo so imeli v ljubljanski mestni ubožnici v Japljevi ulici lep praznik. Mestna občina oziroma socialni urad je obdaroval uboge onemogle starčke. Revnejši so dobili obleko, ostali pa druge darove. Ob tej priliki je delavska godba »Zarja« pod vodstvom kapelnika g. Dolinarja priredila na vrtu zavetišča koncert. Na sliki vidimo, kako starčki poslušajo koncert. Koncertu in obdarovanju starčkov so prisostvovali med drugimi gospa županja dr. Pucova, načelnik mestnega socialnega urada ravnatelj g. Ciuha in vodja zavetišča g. Šedej. Ubogim onemoglim starčkom je s tem dobrodelnim dejanjem posvetil solnčni žarek v njihove duše in jim okrajšal čas — čakanja smrti.

Borba na življenje in smrt

Framasonstvo v Španiji se brani proti silam, ki jih je samo priklicalo

(Od našega posebnega dopisnika.)

Pariz, 23. jun. Komaj en teden nas še loči od volitev v špansko ustavodajno skupščino. Spričo skrajne zapletenosti španskega problema in velike neznanke, ki jo predstavlja špansko ljudstvo in njega razpoloženje, ne more nihče prorokovati izida volitev. Če sklepamo po volivnih shodih v Pamploni, Mandrigoriji, Oviedu, Ribas Fresseru v Kataloniji, Santi Olalli pri Toledu, Talaveri, v Pontevedra in Salamanci, **bo volivna borba zelo viharna. Že zdaj je morala na več krajih intervenirati Guardia civil, pri čemer je bilo nekaj ljudi ubitih in veliko ranjenih.**

Framazoni se boje lastnih prijateljev

Dočim se je ob priliki napada republikancev na veliki katoliški shod v Pamploni pokazala solidarnost vladajočih republikanskih strank desniče in levice proti katoličanstvu in monarhistom, oziroma avtonomistom, **stoje zadnji volivni shodi v znamenju spopada med anarho-boljševiškimi elementi in vladajočimi republikanci,** najsi pripadajo zmernemu krilu ali radikalcem. **To je nov moment, ki jasno priča, da so se republičanski radikalci, ki so s pomočjo ekstremnih elementov proti volji ministrskega predsednika Zamore razvneli antikatoliško gonjo, svojih dosedanjih prijateljev, to je anarhističnih delavskih sindikatov in pristašev III. internacionale zbali, ker so zdaj le-ti napravili fronto tudi proti republikanski levici ali »framasonski buržuaziji«, kakor jim pravijo.**

Anarhizem dviga grozeče glavo

Anarho-boljševizem, ki se je bil izdivjal v naskoku na samostane v Kastiliji in južni Španiji je prenesel sedaj svojo delavnost v Barcelono, ki je bila do zadnjega časa popolnoma mirna. Gibanje vodijo takozvani »Sindicati unici«, kateri so člani ‚Generalne konfederacije dela' in imajo kot glasilo »Solidaridad Obrera«. Ti anarhistični sindikati so otvorili ogenj zoper socialno demokracijo, ki ima v kabinetu tri zastopnike, dolžeč jo, da se je prodala na eni strani »katoličanom, odetim v republikansko masko«, s čemer sta mišljena ministra Zamora in Maura, na drugi strani pa framasonski buržuaziji, ki jo vodi minister za zunanje zadeve, znani »republičanski lev« Lerroux.

„Odkupnina, katere delavstvo ne sprejme"

»Solidaridad Obrera« se krvavo norčuje iz »framasonskih buržujev«, kateri so inscenirali »nedolžne« požige samostanov samo zato, da bi se odkupili od ljudske jeze, ki jih čaka, in da bi španski proletarijat z antiklerikalizmom prevarili, da ne bi zahteval novega socialnega reda na račun »site buržuazije«. »Solidaridad Obrera« se popolnoma poslužuje boljševiške propagandistične terminologije, dasi njen program ne predvideva diktature proletarijata, ampak popolno anarhistično svobodo vsake avtoritete prostega ljudstva. **Pač pa sumijo, da so boljševiki, ki nimajo nobenega izgleda na kakšen znaten uspeh, dasi jim je prišel za volivno borbo na pomoč znani francoski komunist in poslanec Marty, sklenili s sindikalisti začasen kompromis.**

Ali red ali anarhija

Ta kompromis gre brez dvoma za tem, da bi se volitve v ustavodajno skupščino in konstitucija taiste sploh preprečila in uvedla splošna anarhija, v kateri bi se potem anarhični sindikalisti borili za nadvlado s komunizmom. **Razume se, da se je framasonska inteligenca tega silno zbala in da je sklenil stopiti na plan sam »lev« Lerroux, ki hoče pokazati anarhistom svojo železno pest.** On se boji za republiko tembolj, ker sindikalisti operirajo z avtonomističnim gibanjem Katalonije, v čemer jim pomagajo tudi komunisti. **Tako vidimo skrajno interesanten pojav, da so danes za popolno avtonomijo ne samo Katalonije, ampak tudi Baskov, Aragonije in Navare in vseh ostalih zgodovinskih španskih provinc združeni katoličani, anarhisti in komunisti.** Razlika je samo v tem, da hočejo sindikalisti iz neodvisne Katalonije vun zrevolucijonirati vso Španijo v »zvezo federativnih sindikalističnih republik Španije«, tako da bi avtonomija služila popolnemu socialnemu prevratu bodisi v anarho-sindikalnem bodisi v komunističnem smislu.

Ključ je v Barceloni

Ker so sedaj vse politične sile Španije, ki bodo odločile o izidu volitev v konstituanto, koncentrirane v Barceloni, se je minister Lerroux podal tjakaj, da pomiri duhove, zavrne sindikalistično agitacijo in utrdi buržuazno republiko. Preden je prišel, ga je »Solidaridad Obrera« ljuto napadla, češ da je on član tiste vlade, »ki daje kardinalom na razpolago avtomobile, da se lahko odtegnejo ljudski jezi, in sprejema provokatorične proteste in zahteve škofov z vljudnim smehljajem, dočim ljudstvu daje svinca iz vojaških mitraljez.« **Treba pa je priznati, da je Lerroux v Barceloni pogumno nastopil in da se ni zgodil noben incident, kakor so se splošno bali. Seveda je bil ministrov shod na Plaza de Toros, katerega se je udeležilo okoli 25.000 oseb, od orožništva dobro zastražen. Toda velik del publike ni obstojal iz pristašev Lerrouxa, ampak so ga prišli poslušat deloma iz radovednosti, deloma zaradi bikoborbe, ki se je začela po končanem shodu.** Ministrov govor sam pa je bil kljub vsemu patosu starega borca za republiko vsebinsko zelo voden.

„Republikanski lev" govori

»Hočemo ustvariti« — je dejal — »svobodno Katalonijo v narodni zvezi Španije; vi morate biti Katalonci v Španiji, toda Španci v Kataloniji.« Ta formula pa publike ni navdušila, ker je že skoraj ravno tako stara kakor Lerroux sam. Nato se je spravil na sindikaliste, češ da so republiko začeli radikalni republikanci. **»Revolucijonarji včeraj« — je dejal — »smo danes konservativci,** to se pravi, konservativci, da ohranimo republiko, da jo branimo proti vsem tiranijam, naj se odevajo tudi v ime proletarijata. Tisti, ki so obsedeni od duha upora, naj nam dajo nekoliko miru, vsaj nekaj mesecev, da izdelamo, diskutiramo in odobrimo novo špansko ustavo. Naj vedo, da ne bomo tolerirali nikogar, ki bi hotel napasti suvereniteto ljudstva.« Lerroux je obsodil nasilja proti verskim redovom in dejal, da bodo v bodoči Španiji uživala svobodo vsa versiva. Ker je pa videl, da je to navzočim sindikalistom premalo, je dodejal, da, ako bo konstituanta to sklenila, tudi on ne bo zoper popolno ločitev Cerkve od države.

Kot najmočnejši šlager pa si je Lerroux na koncu prihranil odkritje, da uživajo anarhisti in in boljševiki tajno podporo od monarhističnih emigrantov, ki imajo svoj glavni kvartir v Biarritzu in razpolagajo s čeki in bianco, podpisanimi od plutokratov bivšega režima.

Popolna negotovost

Ali je Lerroux v Barceloni uspel in koliko je uspel, tega absolutno ni mogoče vedeti. Res je, da ima Lerroux v Barceloni radi svoje republikanske preteklosti veliko simpatij, vendar pa je znano, da na tihem podpira sindikalistične ekstremiste znani Franco. Bolj nego na Lerrouxa, se zanaša vlada na avans 300 milj. frankov, ki jih je dobila Španska banka od Banque de France, in pa na to, **da se bodo volitve v konstituanto najmanj v polovici španskih provinc in krajev vršile pod senco bajonetov Guardie Civil.**

Minister Maura je označil ta teden pred volitvami »pasijonski teden«. Volivnih list je nebroj. Samo v Madridu so republičani razdeljeni v 10 list. Maura je tudi prepričan, da bo zmagala zmerna republikanska stranka, ker je špansko ljudstvo v svojem jedru slejkoprej konservativno. —ll—

(To so avtentični in objektivni podatki naših inozemskih prijateljev, ki nas popolnoma oproščajo dolžnosti, da bi reagirali na v uredništvu »Slovenskega naroda« od 23. t. m. skovane neslanosti »iz Španije«.)

„Čakam samo še trenotka"

Izjave predsednika vlade o posledicah volitev

Sofija, 23. jun. AA. V intervjuvu, ki ga je dal predstavniku Bolgar. agencije, naglaša predsednik vlade Ljapčev, da se je on osebno vedno trudil, da ublaži politično borbo, ne pa da jo poostri. Zato je dal ostavko vlade takoj po zaključitvi parlamentarnega zasedanja. Ko je videl, da to ni vodilo do cilja, je smatral takoj za nalogo vlade, da izvrši svobodne volitve. **Te volitve so bile izvršene v največjem redu in popolni svobodi, tako da se ne more očitati vladi napovedano prelivanje krvi. Predsednik vlade je še dodal, da imajo rezultati volitev tudi to dobro stran, da demantirajo mišljenje nekaterih krogov, da izpadejo volitve v Bolgariji vedno v korist vladi, to je, da je bolgarski narod amorfna masa. Nato je še naglasil, da je morala opozicija zbrati štiri stranke, da je prišla do tega rezultata. Od 150 mandatov, ki jih je dobil nacijonalni blok, pripada polovica frakcijam agrarne stranke, polovica pa odpade na demokrate, liberalce in radikalce. Od ostalih 124 mandatov je dobil »Demokratičeski zgovor« 79 mandatov. Ljapčev pravi, da se je treba nadejati, da bo rodil ta parlament vlado, ki se bo mogla nasloniti na močno večino in ki bo mogla** sprejeti potrebne zakone. Na koncu je dejal, da čaka spoštujoč ustavne odredbe in parlamentarne tradicije samo čas, da izvrši tudi on v tem pogledu svojo dolžnost.

Grški glasovi

Atene, 23. jun. AA. Grški listi brez razlike stranke zelo živo komentirajo rezultat volitev na Bolgarskem, s katerim so jako zadovoljni. Nekateri listi naglašajo, da se morajo vsi tisti, ki si žele miru, veseliti izida teh volitev. Izvoljena je večina tistih, ki hočejo mir na temelju sporazuma s sosedi. Če koalicija Malinova likvidira komitsko vprašanje, bo s tem storila najdragocenejšo uslugo tudi svoji lastni državi in sosedom. Grčija zato pozdravlja izpremembo vlade, ker vidi v njej začetek mirnega sodelovanja Bolgarije z ostalimi narodi.

Današnji »Elefteron Vima« prinaša dolg članek, v katerem slika notranjo in zunanjo situacijo Bolgarije v luči Malinovljeve zmage, češ da bo ta vlada zagotovila Bolgariji tisti notranji in zunanji položaj, ki ga ji ne bi mogla zagotoviti nobena druga vlada.

V Romuniji ne pojde

Bukarešt, 23. jun. ž. Na včerajšnji seji zbornice je v imenu narodne kmečke stranke prečital bivši državni tajnik Tiles izjavo stranke, v kateri pravi, **da stranka vsled volivnega terorja in nepravilnosti ne prizna zakonitost parlamenta niti zakonitost sedanje vlade. Stranka bo le iz čuta svoje dolžnosti napram narodu sodelovala v parlamentu. Za predsednika zbornice je bil izvoljen Pompei s 150 glasovi, med tem ko je profesor Cuza dobil le 38 glasov.** Danes je finančni minister Argetoianu predal parlamentu zakonski načrt o ravnotežju državnega proračuna. Po tem predlogu se ima proračun zmanjšati za 3 miljarde lejev.

Bukarešt, 23. jun. ž. Največjo senzacijo je izzvalo v političnem svetu pismo šefa nacionalno kmečke stranke dr. Maniua, podpredsedniku stranke, bivšemu notranjemu ministru Mihalake, v katerem pravi, da polaga čast predsednika stranke, da izstopa iz iste in da se umika iz političnega življenja, ker ne misli več sodelovati v politiki Romunije. V drugem pismu, ki ga je dal Maniu predsedniku parlamenta prof. Pompeiu, je Maniu podal ostavko na svoje zastopniške mandate. Kot se čuje, namerava dr. Maniu odpotovati v inozemstvo, ker se na noben način ne more sporazumeti s sistemom dela sedanje vlade.

Protijugoslovanske demonstracije v Zadru

Sušak, 23. junija. Takozvani »Dalmatinci« so priredili v nedeljo in ponedeljek veliko antijugoslovansko »iredentistično« demonstracijo na Jadranskem morju in v Zadru. Ta demonstracija je bila aranžirana od tržaškega fašističnega politič. tajnika dr. Perusina. Velika fašistična družba je najela v Trstu parnik »Celio«, ki je bil ves okrašen in je imel na glavnem jamboru tako zvano dalmatinsko zastavo z dalmatinskim leopardom. Na ladji se je tudi brala sveta maša v spomin Italijanom, ki so padli v svetovni vojni za »osvoboditev« Dalmacije. Bral je sv. mašo don Galassini.

V Zadru so bili »Dalmatinci« oficielno sprejeli od zadrskega prefekta Vaccarija, od fašističnega političnega tajnika Marinkoviča, od župana Salghettija in od vojaških oblastev. V Zadru samem so se vršili iredentistični govori in je fašistični tajnik Marinković dejal, da »nova fašistična mladina komaj čaka povelja, da se vrže v naskoku na pol one še ne vojevane bitke, ki bo pomenila končno osvoboditev Jadrana.«

Sv. Oče odgovarja dr. Bauerju

Zagreb, 23. jun. ž. Včeraj je prevzv. nadškof g. dr. Ante Bauer prejel iz Vatikanskega mesta naslednjo brzojavko: »Sv. Oče je z veseljem sprejel izraze bratovske ljubezni tamošnje katoliške akcije napram italijanski akciji ter Vas ljubeznivo blagoslavlja.« Na brzojavki je podpisan kardinal Paccelli.

Pariz, 23. jun. AA. Havas poroča iz Vatikana, da je papeški nuncij v Belgradu msgr. Pelegrinetti prispel v Rim, kjer ostane nekaj dni.

Aretacije duhovnikov

Rim, 23. jun. tg. Po vatikanskih vesteh je bilo v zadnjih dneh aretiranih več duhovnikov, ki so v cerkvi s prižnice javno zavzeli stališče v vatikanskem smislu in proti italijanski vladi. V Puilju je bil neki duhovnik aretiran zato, ker je s prižnice prečital enega zadnjih papeževih govorov.

Večni procesi v Italiji

Rim, 23. jun. tg. V Sciacci na Siciliji je bil danes končan sodni proces proti 181 članom sicilske mafije, ki so obtoženi, da so v l. 1910-1926 izvršili razne zločine. Popolnoma oproščenih je bilo 57 obtožencev, 11 je bilo obsojenih na 30 let ječe, 107 pa na razne kazni. Ko je sodišče razglasilo razsodbo, so obtoženci v kletki postali zelo nemirni in je eden izmed njih sezuł čevlje ter jih vrgel sodniku v glavo. Vpili so tako, da ni bilo mogoče razumeti sodnika.

Anglija za Hooverjev predlog

London, 23. jun. AA. Angleški poslanik v Washingtonu sir Ronald Lindsay je danes izročil ameriški vladi noto, kjer angleška vlada sprejema Hooverov predlog za odgoditev reparacijskih plačil.

Tudi Italija

Rim, 23. jun. tg. Zunanji minister Grandi je snoči poročal Mussoliniju o Hooverjevem predlogu ter se danes lahko smatra za gotovo, da italijanska vlada predlog načelno odobrava in da ga bo sprejela. Italijanskemu poslaniku v Washingtonu so bila poslana tozadevna pooblastila.

Rotarijanci zahtevajo razorožitev

Dunaj, 23. jun. tg. Danes je bil v Konzerthausu otvorjen svetovni kongres Rotary-klubov, katerega se je udeležilo 5000 članov iz 54 držav. Otvoritvene nagovore so imeli zvezni predsednik Miklas, zvezni kancler dr. Buresch in dunajski župan Seitz, slavnostni govor pa je imel lord Robert Cecil. Cecil je navdušeno govoril za pomirjenje sveta. Ostro je napadal industrijo za oboroževanje, ki se materijalno udeležuje zastrupljevanja mednarodne atmosfere. Neenako postopanje s premaganimi državami pri razorožitvi ne sme trajati dalje. Cecil je zahteval efektivno razorožitev vseh držav do obsega policijskih čet, obenem pa, da se zaenkrat zmanjšajo na vsem svetu vojni proračuni najmanj za 25 odstot.

Za ohranitev mirovnih pogodb

Pariz, 23. jun. AA. Te dni je bil v Parizu prvi kongres odbora za ohranitev miru na podlagi spoštovanja obstoječih mirovnih pogodb. Kongresu je predsedoval Charles Lallemand, član akademije znanosti. Od članov jugoslovanskega odbora za ohranitev miru na podlagi spoštovanja mirovnih pogodb so prisostvovali kongresu bivši minister Ceda Mihajlović, Ante Tresić-Pavičić in dr. Birsa, ki je zastopal ljubljanskega župana. Udeležencem kongresa je bilo prirejenih več banketov in drugih svečanosti, ki so se jih udeležile mnogoštevilne politične osebnosti. Danes je sprejel udeležence kongresa predsednik vlade Laval.

Vlom v naš konzulat v Celovcu

Celovec, 23. jun. tg. V soboto ponoči je bilo vlomljeno v jugoslovanski konzulat v Celovcu. Tat je splezal od vrta čez balkon v jedilnico in potem v druge sobe stanovanja konzula dr. Miroševiča. Našel pa je samo 10 švicarskih frankov in v majhni ročni blagajni 10 šilingov. Pokrepčal se je tudi z rumom in likerjem, nabral si je cigaret, pojedel sadje in vzel s seboj še plašč. Ko je vrtnar zjutraj našel tatu v vrtu, ga je na vljudno prošnjo spustil na cesto.

Poleti

ALGA

za masažo

Po vsaki kopelji bodisi hladni ali topli namočite mali robec ali brisačo z

„ALGO"

in nalahko nadrgnite telo

Občutili boste prijetno in trajno svežost

ALGA dobiva se povsod 1 steklenica 10 Din

Delavska pogodba s Francijo

Belgrad, 23. jun. ž. V ministrstvu socialne politike so končana dela elaboratov in konvencij o izmenjavi delavcev s Francijo, Grčijo in Romunijo

Nove železniške proge

Belgrad, 23. jun. AA. Nj. Vel. kralj je predpisal in proglasil zakon o graditvi železniške proge Požarevac — Kučevo in Petrovac — Zagubica meja.

Madjare skrbi žito

Budimpešta, 23. jun. ž. Madjarska vlada ima veliko skrb radi organizacije eksporta žita. V tej stvari je vlada imela več sej, na katerih je razpravljala o predlogih gospodarskih društev in sprejela temeljna načela za ta izvoz. **Madjarska je končala trgovinska pogajanja z Avstrijo in Italijo. Sporazum je torej dosežen, ali izgleda, da obe te državi ne bosta v Madjarski kupili več žita kakor lansko leto. Zato madjarska vlada dela na tem, kako bi napravila sporazum z Nemčijo radi odkupa večje količine žita, ker nima nobene nade, da bi mogla prodati v Češoslovaški le en vagon žita, ker je z isto še vedno v carinski vojni.** Nemčija pa je lansko leto kupila v Kanadi večjo zalogo žita in je malo verjetno, da bo uspelo Madjarski eksportirati žito v Nemčijo.

Nemirna Nemčija

Berlin, 23. jun. AA. Iz Gdanska poročajo, da je tam prišlo do spopadov med Hitlerijanci in socijalnimi demokrati. 24 oseb je bilo nevarno ranjenih mnogo drugih pa lahko.

Poljska zniža plače uradnikom

Varšava, 23. jun. tg. Rigorozne varčevalne odredbe za zmanjšanje proračunskih izdatkov od 2.9 na 2.4 milijarde zlotov so povzročile, da so se še nadalje znižale uradniške plače, ki so itak majhne in so bile komaj pred par tedni znižane za 15 odstotkov.

Vojna v južni Ameriki

Newyork, 23. jun. AA. Po vesteh iz Bolivije so se začeli boji med bolivijanskimi in paragvajskimi četami za posest Chapa. Paragvajska vlada je odposlala na novo številne čete in ladje pred pristanišče Casado.

Pred novimi boji v Kitaju

Peking, 22. jun. AA. V okolico Pekinga je prispelo nad 100.000 mandžurskih čet. Uradno poročajo, da gre v tem primeru le za premikanje čet, vendar menijo, da ima zadeva tudi politično ozadje. Inozemski trgovski krogi so zelo vznemirjeni zaradi rusko-kitajskih pogajanj o vzhodnokitajski železnici. To železniško progo sta upravljali skupno Kitajska in Rusija. Kitajski politični krogi se boje, da bo sovjetski vpliv v severni Kitajski preveč narasel.

Dekle poleti preko oceana

Newyork, 23. jun. AA. Mladenka Ruth Nichols iz Newyorka je startala za polet preko Atlantskega oceana v Evropo. Letela bo preko Harbour Graca na Novofundlandskem v Francijo.

London, 23. jun. AA. Iz Saint Johnsa na Novi Fundlandiji poročajo, da se je letalka Ruth Nichols pri svojem prekooceanskem poletu spustila včeraj pri Saint Johnsu. Spustila se je tako nesrečno, da je zadobila rane na hrbtu. Letalko so odnesli v bolnišnico. Letalo je zelo poškodovano.

Eksplozija

London, 23. jun. AA. Danes je eksplodirala v tvornici črnega smodnika Holton Heath v Dersetu velika množina razstreliva. Ubitih je bilo 11 oseb, 17 pa ranjenih.

Drobne vesti

Gradec, 23. jun. ž. Bivši predsednik Mehike Emilio Portez Gill, ki se nahaja letos na avtomobilskem potovanju po Evropi, je včeraj prispel v Gradec, od koder je danes odpotoval v Zagreb.

Split, 23. jun. ž. Kot se čuje, pride 1. julija v Split angleška križarka, 21. julija pa še ostale tri, kjer ostanejo do 27. jul.

Nezgoda pri kresovanju

Nocoj so na Viču žgali kres, katerega se je udeležilo posebno mnogo mladine, ki je skakala čez ogenj. Tako sta skakala tudi dva Mavsarjeva sina Ivan in Karel, stara 18 in 14 let, ki sta bila pri tem pa tako nerodna, da sta naenkrat nevede skočila hkrati vsak z druge strani črez ogenj in ravno nad kresom trčila z glavama. Padla sta seveda v ogenj. Ivan, starejši, je bil celo le v kopalnih hlačicah in se je precej opekel po nogah, po rokah in po glavi. Mlajši sin je bil nezavesten in so oba prepeljali v bolnišnico. Na glavi imata oba precejšnje bunke

Še ena nesreča.

Privatna uradnica K. M. iz Most pri Ljubljani se je včeraj popoldne na letnem telovadišču na Taboru pri telovadbi ponesrečila. Pri padcu si je zvinila nogo, tako da so jo morali odpeljati v bolnišnico.

Dnevna kronika

Koledar

Sreda, 24. junija: Kres. Rojstvo Janeza Krstnika.

Osebne vesti

— **Duhovniške spremembe v lavantinski škofiji.** Nastavljeni so: Korban Franc kot kaplan v Sevnico ob Savi; Juranovič Alojzij kot drugi kaplan v Hoče; Lampreht Jože kot kaplan k Sv. Trojici v Halozah; Modrinjak Franc kot kaplan v Ruše; Pušnjak Rupert za kaplana k Sv. Barbari v Halozah; Schöndorfer za drugega kaplana v Ljutomer; Šmon Franc za kaplana k Sv. Vidu pri Ptuju in Vojkovič Jožef za kaplana k Sv. Rupertu v Slovenskih goricah. — Prestavljeni so: Kranjc Jože od Sv. Trojice v Halozah za kaplana k Mali Nedelji; Lesjak Karel iz Sevnice ob Savi za kaplana v Trbovlje; Petrovič Jože iz Hoč za kaplana v Majšperg; Krušič Janez iz Majšperga za kaplana k Sv. Marku niže Ptuja; Pušnjak Bogomir je nastavljen za kaplana v Marenbergu; Munda Matija je postavljen za prvega kaplana v Ljutomeru in Pajtlar Lojze iz Ljutomera za kaplana v Hoče.

— **Diplomirali** so na juridični fakulteti ljubljanske univerze: Satler Fran iz Sv. Barbare v Slovenskih goricah, Vogrinc Franc iz Novega mesta in Strekel Ivan iz Ljubljane. — Čestitamo!

Brezplačni

Ostale vesti

— **Občni zbor »Vzajemnosti«**, društva duhovnikov ljubljanske škofije, bo v sredo 24. junija 1931 pop. ob pol 3 v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Dnevni red: 1) Poročilo predsednika. 2) Poročilo blagajnika. 3) Poročilo nadzorstva. 4) Odobritev letnega računa. 5) Volitev odbora. 6) Volitev nadzorstva. 7) Slučajnosti. Ako bi bil občni zbor ob določeni uri vsled nezadostnega števila prisotnih članov nesklepčen, se vrši z ozirom na § 8 društvenih pravil pol ure pozneje na istem mestu drug občni zbor, ki more veljavno sklepati ob vsakem številu navzočih članov. — Odbor.

— **Dekliški tabor** bo v nedeljo 28. junija na gori Oljki. Pridigo in sveto mašo bo imel stolni kanonik in voditelj Marijinih družb Franc Časl. Po cerkveni slovesnosti zunaj cerkve dekliški tabor za dekleta iz Savinjske doline. Na taboru zunaj cerkve bo govoril predsednik Prosvetne zveze v Mariboru dr. Josip Hohnjec. Dekleta! Pohitite na goro Oljko v velikem številu!

— **Prosvetni nastavljenci, pozor!** Ministrstvo prosvete je izdalo sedaj na podrejene oblasti odlok, po katerem se morajo vsa društva uradnikov in uslužbencev v resoru prosvetnega ministrstva po zakonu 31. marca preurediti in o tem vsaj do dne 1. julija poročati prosvetnemu ministru ali predsedniku ministrskega sveta. Ona društva, ki tega ne nameravajo, morajo najprej po treh mesecih po tem datumu likvidirati. Toliko v vednost nastavljencem prosvetnega ministrstva.

— **Opozarjamo na razstavo** izdelkov grafičnih vajencev Dravske banovine, ki se vrši od 24. do 30. junija v poslopju Tehniške srednje šole (pritličje) v Ljubljani. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 12 in od 15 do 19. Vstop prost. — Občinstvu in šolam prav toplo priporočamo poset te poučne razstave, ki nudi prav pester pregled ličnih grafičnih izdelkov naših mladih črnih umetnikov.

— **V uršulinskem samostanu v Ljubljani bodo duhovne vaje za učiteljice** od 16. do 20. avgusta. Začetek 16. avgusta ob 6 popoldne. K obilni udeležbi vabi predstojništvo.

— **Legitimacije za četrtinsko vožnjo** na kongres Treznosti v Belgradu, ki se vrši od 3. do 5. julija, se dobe pri Brezalkoholni produkciji, Ljubljana, Kolodvorska ulica 3 (nasproti mestnega kopališča). Izkaznica stane 30 Din, ki se morajo vplačati pri naročilu oziroma prevzemu.

— **Železniška vest.** Pričenši s 27. junijem 1931 do vključno 3. oktobra 1931 imajo potniški vlaki štev. 618, 622 in 625 postanek v postajališču Podsused. Iz Podsuseda postajališča odhaja vlak štev. 618 ob 9.24, vlak štev. 622 ob 13.20 in vlak štev. 625 ob 22.06.

— **Jugoslovanska umetnostna razstava** Cvijete Zuzorić v Belgradu je bila zaključena 4. junija. Slovenski razstavljalci so prodali 14 del za skupno vsoto 35.650 Din in sicer: J. Vavpotič: Dekle; B. Vavpotič: Z Raba; J. Gorjup: Prijateljstvo; M. Jama: Dvorišče, Študija; J. Justin: Mohamedanec; F. Košir: Jaz, Kmetica, Sora; M. Maleš: Ljubimkanje; A. Sirk: Obala na Rabu; T. Kos: Delavci; J. Sajevic: Glava; F. Kralj: Marija z angelci. — Kupili so Nj. Vel. kralj 7 del, ministrstvo prosvete 4 dela, občina belgrajska 1 delo in privatni 2 deli. — Razstavljalci naj pridejo iskat vrnjene slike in kipe v Narodno galerijo, ki bo razposlala tudi kupnine, ko jih bo prejela iz Belgrada.

— **Planinske rože.** Iz Jezerskega nam poročajo: Iz Kranja je pod »Planinske rože« pisal dopisnik, da ima g. Šajevic na svojem vrtu 21 planink iz ene korenike. Jezerjani pa Kranjčane v tem posekamo! G. Vinko Tepina, mizarski mojster, ima planinko, ki ima letos tudi iz ene korenike sedem in dvajset cvetov. Cvetovi so lepi, veliki, beli. Jezerjani imamo rekord! Kdo ga poseka?

— **Slov. planinsko društvo** ima redno glavno skupščino dne 19. julija t. l. v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Legitimiranje delegatov ob 9; otvoritev skupščine točno ob 10 dopoldne.

— **Slov. planinsko društvo.** Člani se opozarjajo, da morajo biti njihove društvene legitimacije opremljene s potrdilom pristojne policijske oblasti, ako naj se dotični član nemoteno kreta, zlasti v obmejnem pogorju. Potrdilo imenovane oblasti se mora obnoviti vsako leto posebej. Ni pa sploh dopustno brez takega potrdila prekoračiti avstrijsko mejo. Kako daleč sme turist iti s tako pravilno ligitimacijo v avstrijsko ozemlje je razvidno iz »Sporazuma o turistovskem prometu med našo državo in avstrijsko republiko«, ki je razglašen v Uradnem listu št. 368-89 od 30.IX. 1926.

— **Prvi telefonski razgovor London—Split.** V nedeljo so prvič govorili po telefonu med Londonom in Splitom. Londonska telefonska centrala je klicala splitsko in zahtevala spojitev s podjetjem Dalmatienne. Razgovor je nato vodil uradnik tega podjetja v francoskem jeziku in je trajal nekaj minut. Londonska centrala je raztolmačila vzrok, zakaj je klicala, in vprašala, kakšno vreme vlada v Splitu in druge dnevne novice. Razgovor se je prav dobro obnesel.

— **Pošastna vožnja z dvema mrtvecema.** V železniški radio-postaji v Derventi sta te dni zvečer delala med drugimi tudi delavca Karlo Račić in Filip Majić. Med njima je prišlo do prepira, ki je končal s pretepom, tekom katerega je Majić potegnil revolver in ustrelil na Račića, zadevši ga v trebuh. Prišel je zdravnik, ki je ugotovil, da je potrebna takojšnja operacija. Račića so naložili na avtomobil, ki naj bi ga prepeljal v Bosanski Brod. Šofer je vozil z največjo brzino, da bi čimpreje dospel v bolnišnico. Ko pa je prišel do bolnišnice, je opazil, da je Račić že mrtev. Ni mu preostajalo drugega, kakor da se z mrličem vrne v Dervento. V tem pa je že nastopil mrak. Ko je avtomobil zavozil iz razsvetljenega mesta na temno ravan, se je šoferja radi bližine mrliča polastila neka groza in je radi tega še bolj povečal brzino avtomobila. Nasproti pa mu je privozil voz, na katerem je sedel kmet. Na nekem ovinku se je avtomobil z vso silo zaletel v kmečki voz ter ga popolnoma razbil. V luči reflektorjev je šofer med ruševinami voza opazil mrtvega kmeta. Šoferja se je polastila še večja groza in odločil se je, da še drugega mrliča naloži na avto. Nato je obrnil nazaj proti mestu in pripeljal v bolnišnico mesto enega ranjenca dva mrtveca.

— **Slovensko planinsko društvo** naznanja, da bo Vodnikova koča na Velem polju od dne 27. junija nadalje odprta in oskrbovana. Krekova koča na Ratitovcu je od 21. junija nadalje odprta in oskrbovana. — **SPD. opozarja** še enkrat vse one člane, ki so prejeli obvestila radi nepravilnih slik za legitimacije obmejnega turistovskega prometa z Italijo, da jih nemudoma oddajo v pisarni Osrednjega odbora (palača Kred. banke IV. nadstropje).

— **Šopek 10 cerkvenih pesmi.** Za mešani zbor zložila s. M. Alakok Ekel, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Skladateljica s. Alakok je našim cerkvenim pevovodjem in organistom že znana po njenih blagoslovnih pesmih »Pridite, molimo!« Kakor prva zbirka se odlikuje tudi ta po zelo melodioznem a zelo strogo cerkvenem slogu. Tu ne najdeš ničesar modernega, vsi napevi so zelo pevni in lahki, da jim je kos najšibkejši zbor. — Vsebina pričujoče zbirke je sledeča: 2 Marijini, Sv. Alojzij, Kristusu Kralju, v proslavo sv. Zakramenta, sv. mala Terezika, blagoslovna, sv. Ciril in Metod, častna straža najsv. Srca in sv. Jožef. Vsem našim cerkvenim zborom ta šopek cerkvenih pesmi toplo priporočamo, ker smo prepričani, da se jih bodo radi učili in z veseljem efektno izvajali.

radio aparati

— **Hudo zaprtje,** katar debelega črevesa, napenjanje, motenja v želodcu, odvajanje krvi, lenivost jeter, zlato žilo, bolečine v kolku odstrani naravna »Franz-Josef« grenčica — zjutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravniki strokovnjaki izpričujejo, da »Franz-Josef« voda učinkuje brez bolečin celo pri dražljivosti črevesa. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz raznih krajev

Stari trg pri Ložu. Preteklo nedeljo smo pokopali na farnem pokopališču v Podcerkvi gospo Nežo Janežič, posestnico iz Markovca. Pogreb je pričal, kako priljubljena je bila blaga pokojnica. Vsa starotrška župnija jo je poznala kot dobro in usmiljeno ženo izredno radodarnih rok. Noben revež ni šel prazen iz njene hiše. Posebno med svetovno vojno so se k njej zatekali številni potrebni in ne zaman. Rajnica zapušča dva sinova in šest hčera, od katerih so tri že poročene. Bog ji bodi blag plačnik za njena dobra dela. Žalujočim naše iskreno sožalje!

Št. Vid pri Stični. V slovesnem razpoloženju smo bili na Vidovo nedeljo. Zjutraj ob 8 je bilo 108 šolskih otrok pri prvem sv. obhajilu. Otrok, staršev in sorodnikov je bila cerkev skoraj polna, ki je bila radi obhajancev lepo okrašena. V Prosvetnem domu so prvoobhajanci dobili zajutrek. Gospodične učiteljice so dvorano okrasile. Neumorni streljavec A. Z. je od zgodnjega jutra deval patrone v topič. Mladeniči, ki so klicani za ta teden na nabor, so celi dan dajali duška svojemu veselju, da so dočakali dvajsetletnico svojega rojstva.

Št. Vid nad Ljubljano. Vpisovanje v vse štiri razrede meščanske šole se bo vršilo v nedeljo in ponedeljek, dne 28. in 29. junija, vsakokrat od 8—12 v ravnateljevi pisarni. Učenci in učenke naj prineso s seboj zadnje šolsko izpričevalo. V I. razred se sprejemajo učenci, ki so dovršili 4. razred ali 4. šolsko leto osnovne šole. Ubožni učenci dobijo učne knjige na šoli brezplačno.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 24. junija. 12.15 Plošče (slovenska in operetna glasba). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 P. dr. Roman Tominec: Portreti iz svetovne literature in umetnosti (Kristian Andersen). — 19.30 Dr. N. Preobraženskij: Ruščina. — 20.00 Koncert delavske godbe »Zarja«. — 21.00 Prenos z Bleda. — 22.00 Čas, dnevne vesti.

Četrtek, 25. junija: 12.15 Plošče (Donski kozaki, plesna glasba). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina. — 19.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje. — 20.00 Dr. Lojze Čampa: Časnik in časnikarstvo. — 20.30 Komorni kvintet (gg. Pfeifer, Stanič, Šušteršič, Bajde, Lipovšek). — 21.30 Narodne pesmi pojeta gg. Janko in Gostič, solista ljubljanske opere. — 22.00 Prenos z Bleda (Erich Hersejev jazz orkester). — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Drugi programi:

Četrtek, 25. junija.

Belgrad: 12.45 Koncert radio orkestra. 17.00 Narodne pesmi. 17.30 Popoldanski koncert. 20.30 Ljubljana. 22.50 Balalajke, koncert. — **Zagreb:** 12.30 Plošče. 20.30 Ljubljana. 22.40 Večerna glasba. — **Budapest:** 12.05 Radio kvartet. 16.30 Ciganski orkester. 18.10 Koncert opernega orkestra. 19.50 Pevski koncert. 20.30 Pevski koncert, nato jazz orkester. — **Dunaj:** 12.00 Opoldanski koncert. 16.00 Simfonični konc. 20.00 Koncert. 21.00 Wagnerjev večer. 22.40 Večerni koncert. — **Milan:** 199.10 Pestra glasba. 20.45 »La Gioconda«, opera, Ponchielli. — **Praga:** 20.00 Koncert vojaške godbe. 21.00 Radio orkester. 22.15 Orgle. — **Langenberg:** 20.00 Večerna glasba. 21.00 Komedija. — **Rim:** 21.00 Koncert. — **Berlin:** 19.15 Zabavna glasba. 22.10 Plesna glasba. — **Toulouse:** 12.45 Koncert. 13.00 Simfonični orkester. 20.15 Španske pesmi. 20.30 Plesna glasba. 22.45 Havajske kitare. —

Lepi lasje — vzlic vročini in prahu!

Zlasti kadar je vroče, je treba, da si umivate lase z Elida Shampoonom. Tako Vam ostanejo lasje vedno zdravi in negovani, Vi sami pa se počutite prijetno osveženi!

Vsak teden po enkrat si umijte glavo!

ELIDA SHAMPOO

Zakon o agrarni reformi

Današnja »Politika« objavlja zakon o agrarni reformi, iz katerega podajamo sledeče izvlečke:

S tem zakonom se končno likvidira agrarna reforma na veleposestva. Po § 2 so veleposestva, ki presegajo

a) v nekaterih okrajih primorske in zetske banovine, torej v bivši Dalmaciji in Hercegovini 87 kat. oralov zemljišča, ki se da obdelati, ali 174 kat. oralov zemljišča v obče.

b) **V vsej dravski banovini in od savske banovine v okrajih Klanjac, Krapina, Predgrad, Varaždin, Zlatar, Ivanec, Ludberg, Novi Marof, Prelog, Čakovec, Brinje, Vojnik, Vrbovsko, Gospič, Gračac, Delnice, Donji Lapac, Kastav, Korenice, Krk-Rab, Novi Ogulin, Otočac, Perušić, Senj, Slun, Sušak, Udbina, Crikvenica in Črnomelj. In v mestih Varaždin, Baker, Senj in Sušak: 130 katastralnih oralov zemljišča, ki se da obdelati, ali 347 katastralnih oralov zemljišča vobče.**

c) v nekaterih okrajih savske, zetske in vardarske banovine, 174 oz 521 kat. oralov.

d) V nekaterih okrajih savske, vrbaske, drinske, primorske in zetske banovine 261 oz. 695 kat. oralov.

še na razpolago

e) v nekaterih okrajih savske, vrbaske in drinske banovine 347 oz. 782 kat. oralov.

f) v nekaterih okrajih savske in drinske banovine, par okrajih zetske, moravske in vardarske banovine, ter v celi donavski banovini. Posestva, ki obsegajo 521 oz 869 kat. oralov.

Ta zakon se razteza tudi na ona posestva, ki prekašajo predpisani maksimum, kakor tudi ona veleposestva, katera prekašajo površino 100 kat. oralov zemljišča, ki se da obdelati, katerih pa lastniki niso obdelovali, niti sami, niti v režiji, pač pa so jih dajali v zakup. Ta veleposestva se bodo ekspropriirala samo v kolikor so na dan stopanja v veljavo tega zakona bila uporabljana v svrhe agrarne reforme po zakonu z dne 4. junija 1922.

Ne spadajo pa pod odredbe § 2 tega zakona državna zemljišča, ki se obdelujejo v lastni režiji ali so vzorna posestva ali imajo poseben kmetovalski namen. Samoupravna zemljišča, ki se izdajajo v zakup, se bodo ekspropriirala brez ozira na veličino. Pri imovinskih občinah velja to samo v toliko, v kolikor je bilo do dne uveljavljenja tega zakona oddvojeno za svrhe agrarne reforme.

Po § 5 tega zakona se kot obdelana zemljišča smatrajo vse njive, travniki, vinogradi, vrtovi, hmeljniki, riževa polja in oni travniki, ki so sposobni tudi za druge kulture.

Zemljišča, ki se nahajajo na več področjih, pa so last ene pravne ali fizične osebe, se smatrajo kot eno posestvo. Isto tako se deli enega posestnika in več različnih solastniških posestev smatrajo za eno posestvo. Za posestvo, ki leži v več področjih, se bo dal maksimum v področju, kjer zahteva lastnik, in sicer v oni višini, kakor ga za to področje odreja zakon. Zakonski drugi se smatrajo za eno osebo v kolikor dne 27. febr. 1919 niso bili zakonito ločeni in se njih posestva, čeprav so v zemljiških knjigah vpisana posebej, smatrajo za eno posestvo.

Za določitev veleposestva po tem zakonu je odločilno lastninsko pravo, kakor je bilo pisano v zemljiških knjigah dne 27. febr. 1919. Izpremembe lastninskih pravic, ki v zemljiških knjigah niso bile prej izvedene, veljajo samo tedaj, če so bile do tega časa predbeležene v zemljiških knjigah. Ostale izpremembe po tem dnevu se ne priznajo, če niso odobrene z odlokom ministra za agrarno reformo, oziroma kmetijskega ministra.

Pri fidejkomisih se bo izbrisala prepoved odtujitve in obremenitve, ki nimajo obeležja § 2 tega zakona.

Po tem zakonu se ekspropriirajo za svrhe agrarne reforme vsa zemljišča veleposestev brez ozira na kulturo, v kolikor ne tvorijo: 1. ožji ali širši maksimum, 2. supermaksimum, 3. gozdove, 4. gozdne enklave zasebnih velikih gozdnih kompleksov, v kolikor niso razdeljene agrarnim interesentom, 5. zemljišča, ki služijo izključno rudarski industriji in zemljišča, na katerih so industrijske instalacije, 6. zemljišča gradbenih zon, po posebnem pravilniku, katerega bo izdal kmetijski minister, 7. gozdovi, zemljišča, ki se ne dajo obdelati, kakor tudi vse ostale površine cerkvenih veleposestev, v kolikor niso prevedene v agrarne svrhe, 8. ribniki, 9. večje površine močvirij in neplodnih barij, ki se dajo kultivirati pod pogojem, da se lastnik obveže jih v 15 letih kultivirati.

Radio Ljubljana

Kar se tiče ekspropriacije veleposestev madjarskih državljanov, za katere veljajo odredbe zakona o sporazumih, odnosno obvezah, ki izvirajo iz trianonske pogodbe med Madjarsko in zmagovalnimi državami od 27. maja 1920 se bo postopalo tako, da se bo ekspropriiralo v svrho agrarne reforme takoj vse posestvo in preneslo v zemljiških knjigah na državo. Nato se bo takoj vrnilo lastnikom in bo nanje prenešen v zemljiških knjigah oni maksimum, ki je predviden v zakonu. Ker plača odškodnino za ekspropriacijo teh posestev država z odsekom fonda A., bodo agrarni interesenti, katerim bodo odstopljena odvzeta zemljišča, plačali državi vsote, katere bi tudi drugače imeli plačati za odkup. Ravno tako se bodo ekspropriirala kot obdelanja zmožna posestva ona gozdna zemljišča na relativnih šumskih tleh, ki se odvojena od svrh agrarne reforme.

Veleposestniku pripada, kakor je v § 2 označeno, ožji maksimum zemljišča, ki se da obdelati. Prvo polovico ožjega maksima veleposestnik lahko izbere sam, ali je ne sme izbrati od onega zemljišča, ki je na dan uveljavljenja tega zakona bilo podeljeno agrarnim subjektom. V drugo polovico ožjega maksima se imajo veleposestniku dati vinogradi in sadovnjaki.

Maribor

Pevski zbor „Echo" v Maribovu

Maribor, 23. junija.

Danes popoldne je prispel z ljubljanskim brzovlakom krakovski zbor Echo, ki je bil na turneji po Jugoslaviji. Na kolodvoru se je zbralo mnogo občinstva. Ko je privozil vlak na postajo, je občinstvo pozdravljalo goste z živahnim vzklikanjem. V imenu pevskih društev je goste pozdravil predsednik pevskega zbora Glasbene Matice Josip Arnuš in jim želel dobrodošlico. V imenu poljsko-jugoslovanske lige jih je pozdravil v poljščini prof. dr. Črnek. Za pozdrave se je zahvalil podpredsednik društva »Echo« Borowinski, ki je obenem v toplih besedah podčrtal iskreno voljo za kulturne stike med Poljsko in Jugoslavijo. Gostje so se po prihodu odpeljali na mariborski otok. Zvečer priredijo koncert v Narodnem gledališču in se nato odpeljejo že ob 24 z brzovlakom v svojo domovino.

*

□ **Matura na humanistični gimnaziji.** Včeraj se je zaključila matura na klasični gimnaziji. K maturi je bilo pripuščenih skupno 49 dijakov. Od teh dijakov je bilo 8 oproščenih ustne mature, 36 je položilo maturo, 3 imajo izpit v jeseni in 2 sta reprobirana za 1 leto. Maturo so položili: Bezjak Anton (z odliko), Duh Franjo, Fajdiga Alojz, Gombot Franjo, Gulin Pavel, Hohnjec Milivoj, Jeler Karel, Jurca Ciril, Klemenčič Anton, Kocuvan Vasiljko (z odliko), Kolenc Ivan, Kos Franc, Košak Edgar, Kramer Karl, Kušar Štefan (z odliko), Macarol Vladimir, Matkovič Josip, Musnik Viktor (z odliko), Nežič Karla, Ornik Friderik, Osterc Stanko, Petančič Martin, Pipuš Milena (z odliko), Potokar Ferdinand (z odliko), Poznik Marjan, Predikaka Maks, Pliberšek Anton, Razlag Bronislava, Sawost Hilda, Schweiger Hilda, fr. Sedej Anton (z odliko), Sekolec Karl, Sinko Josip, Stucin Joža, Sunčič Viktor, Sušnik K. (z odliko), Tominšek Franc, Uršič Rudolf, Verstovšek Ciril, Vogrinc Stanko, Vrhovec Alojzij, Zoichter Ivan, Zolnir Alojzij.

□ **Smrtna kosa.** V nežni mladosti je umrla v splošni bolnišnici 4letna Hedvika Ferlič, hčerka viničarja. Pokopljejo jo danes ob četrt na 16 na magdalenskem pokopališču.

□ **Poškodbam je podlegel.** Poročali smo že o tragični nezgodi, ki se je pripetila na cesti v Košakih pred Wögerjevo tovarno. Po mokri cesti je pridrvel v smeri proti Mariboru osebni avto, kateremu se je nameraval izogniti Drago Čebular, ki je šel s Koroškega kolodvora proti domu. Noč je bila temna in deževna, pa tudi hrup premikajočih lokomotiv na glavnem kolodvoru je bil bržčas vzrok, da je preslišal znamenje hupe. Pri sunku je zadobil težke notranje poškodbe in so ga takoj prepeljali v bolnišnico; vendar pa je bila tudi takojšnja pomoč brezuspešna. Včeraj zjutraj ob 2 je podlegel po hudih bolečinah.

□ **H koncu gredo** rokoborbeni potipljaji na unionski verandi; v ponedeljek zvečer se je javil nov rokoborec Manojlović iz Belgrada. Potem sta se pomerila simpatični Poljak Olszovski in Zamorec Tom Sayer; borba je končala neodločeno. Sledila je odločilna borba med Madjarom Bognarjem in Saksoncem Frankom; borba je trajala preko polnoči in je zlasti Bogner predvajal nekaj krasnih in čisto novih parad, ki so občinstvo zadivile. V ugodnem trenutku se je posrečilo Saksoncu, da je Bognerja položil na lopatico; toda jedva za sekundo. Z bliskovito in vehementno kretnjo je Madjar prekopicnil Saksonca in ga držal najman štiri sekunde na lopaticah, na kar je sodnik Bergant razglasil zmago Madjara Bognerja. Med občinstvom se opaža veliko zanimanje za odločilni spopriljem Bolgara Beliča in Poljaka Olszovskega na ena strani ter črnca Toma Sayerja na drugi strani. Tudi je Bogner zahteval od črnca Toma Sayerja revanžno borbo, ki pa je izjavil, da je pripravljen borbo sprejeti edino le pod pogojem, če mu Bogner izplača vsoto 500 Din, na kar Bogner ni hotel pristati.

Celje

☞ **Smrtna kosa.** V ponedeljek, 22. t. m. je v Cretu št. 60 umrla 35 letna Baumgartner Marija, žena posestnika in krojaškega mojstra.

☞ **Obešenec v gozdu.** Prevčerajšnjim dopoldne so našli otroci v gozdu pri Štorah na nekem drevesu moško truplo obešeno. V obešencu so spoznali hlapca Konška iz Štor, ki so ga pogrešali že približno tri tedne. Konšek je bil vojni invalid, ki je trpel vedno na hudih bolečinah v želodcu, ki mu je bil v vojni prestreljen. Domnevajo, da je radi hudih bolečin obupal ter končal svoje življenje. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Štorah.

Novomeški sport

S. K. Viktorija (Karlovac):S. K. Elan 5:4 (2:0). Prvak karlovškega okrožja SK Viktorija je v nedeljo po težkem boju premagal domačine z razliko enega gola. Gostje so predvedli lepo kombinacijsko igro, bili so pred vratmi premalo odločni. Napad domačinov v tej postavi bi bil dober, želeli bi le, da bi desna zveza igrala na krilu in obratno. Obramba je bila v tej tekmi slaba z izjemo vratarja, ki je prvič nastopil v tako težki tekmi in svojo nalogo nad vse častno izvršil. Slab je bil tudi sredinji krilec, največ, ker je premalo treniral.

Poizvedovanje

Ušel je kanarček. Kdor bi ga ujel, se naprosa, da ga odda g. Nachtigalu, Tobačna ul. 5.

Usodna posledica fantovske trme

Od orožniške patrulje ustreljen napadalec

Novo mesto, 22. junija.

Orožniška patrulja, obstoječa iz orožniškega narednika Miloša Prenta in kaplarja Jere Matija, je v soboto zvečer prispela na svojem obhodu iz Toplic na Uršna sela. V gostilni g. Jakšeta sta orožnika vidirala orožne liste in lovske karte nekaterim lovskim zakupnikom, ki so se nahajali v omenjeni gostilni. Med tem opravkom so prišli v gostilno tudi 23 letni Klobučar Janez, posestnikov sin, 28 letni Klobučar Vincenc ter cigan Brajdič Matija. Zahtevali so od gostilničarja liter vina, dasiravno so bili že vsi trije vinjeni. Gostilničar jim je to odklonil, a fantje niso hoteli oditi. V gostilni se je nahajal tudi oče vinjenega Janeza Klobučarja, ki je sinu rekel, naj gre domov in mu je še dal kozarec vina in eno cigareto. Ne on ne druga dva niso hoteli oditi. Ker pa se fantje na noben gostilničarjev opomin niso hoteli odstraniti, sta jih spravila iz sobe oba orožnika. Fantje so se iz jeze, da so bili potisnjeni iz gostilne, poskrili okrog hiše in čakali očividno v maščevalnem namenu, da bosta orožnika prišla ven. Okrog pol 11 zvečer sta oba orožnika zapustila gostilno ter zaprla vrata za seboj. Komaj pa sta napravila par korakov, je že pričelo frčati iz teme preko dreves na njiju težko kamenje. Da bi napadalce preplašil je narednik Prent ustrelil v zrak. Za kupom kamenja kakih dvajset korakov pred seboj je opazil, da se nekdo tam skriva. Ker napadalci na razne klice in opomine obeh orožnikov niso prenehali metati kamenja, je narednik Prent še enkrat ustrelil in sicer proti postavi, ki se je skrivala za kupom kamenja. Zadel je napadalca, ki je kriknil in stekel še par korakov dalje, na to pa se je zgrudil. Orožnika sta takoj tekla za njim in spoznala v njem Janeza Klobučarja, posestnikovega sina z Uršnih sel, ki je prišel preje z drugima dvema fantoma v gostilno. Naložila sta ga na dvokolnico in ga zapeljala v domačo hišo. V nedeljo zgodaj zjutraj so ga prepeljali v kandijsko bolnišnico. Klobučarju je puškin strel, ki mu je šel skozi trebuh, prizadejal težko smrtnonevarno rano, vsled katere je kljub takojšnji operaciji v nedeljo popoldne ob 2 umrl.

Kršč. delavci zborujejo

Dne 21. junija se je vril prvi letošnji tabor krščanskega delavstva pri **Sv. Barbari pri Prevaljah.** Udeležilo se ga je okrog 400 ljudi. Ob desetih je daroval sv. mašo prof. Bogovič iz Maribora. V lepem cerkvenem govoru je poveličeval delo v luči krščanstva in vzpodbujal delavstvo, da naj se le bori za svoje pravice, a to borbo naj združi in posveti z vero in ljubeznijo do križa.

Po sv. maši je pred prijazno cerkvico otvoril tov. Mikeln Fric prvi tabor krščanskih socialistov, ki je bil obenem proslava 35 letnice obstoja delavske organizacije v Mežiški dolini. Prvi je govoril tov. Langus Jože, predsednik Centrale Krekovih družin, o katoliški akciji in delavstvu. Za njim pa je nastopil tov. Rozman Joško, tajnik JSZ, ki je razvijal misli papeževe okrožnice »Rerum novarum«. Tov. Podojsteršek je pozdravil taborjane v imenu delavstva iz Guštanja, ki so prišli prav v velikem številu na tabor.

Domača delavska godba, ki nas je spremljala iz Prevalj k Sv. Barbari, je udarila koračnico in v prijetnih razgovorih smo se vrnili k »Korotanu«, kjer je bilo skupno kosilo. Tudi med kosilom je godba prav pridno igrala in pevski zbor je zapel nekaj lepih koroških pesmi. Popoldne so delavci vprizorili igro: Dva svetova.

Žalostna poročila o nedeljskem neurju

HUDA URA V SUHI KRAJINI

Žužemberk, 21. junija.

Težka nesreča je zadela v nedeljo zvečer že itak revno ljudstvo Suhe krajine. Kakor poročajo očividci, je toča napravila tako strašno razdejanje na polju, da sicer tako pridno ljudstvo, ki se v potu svojega obraza muči po strminah in bregovih med kamenjem v borbi za vsakdanji kruh, danes malo pred pospravljanjem kosi popolnoma uničena žitna polja, s solzami v očeh in težko skrbjo za življenje potrebni kruh. Kakor žito tako je napravila veliko škodo tudi vsem ostalim poljskim pridelkom. Najbolj so prizadete vasi Hinje, Pleš, Zvirče in Prevole, ter več ali manj vsa ostala okolica. Ljudstvu je potrebna nujna pomoč.

STRELA V SODRAŽICI

Sodražica, 22. junija.

V nedeljo zvečer je divjala pri nas huda nevihta. Treskalo je in lilo kakor iz škafa, med dežjem je strašila tudi toča, ki pa ni prizadejala posebne škode. Treščilo je v Žigmaricah v hlev g. Franceta Pirca vulgo Zverina. Hlev je do tal pogorel. Živino so rešili. Poleg domačih brizgaln je stopila prvič v akcijo tudi pred osmimi dnevi blagoslovljena sodraška motorka, ki se je vrlo obnesla.

HUDI NALIVI NA DOBRNI

Dobrna, 22. junija.

Kakor slišimo, je po nekaterih krajih pretekli teden napravila ogromno škodo toča, katera je padala tako gosto, da je bilo po tleh naenkrat vse belo, kot bi pobelil sneg. Tudi pri nas na Dobrni je padala pretekli teden toča in sicer tudi precej »na debelo« ter napravila posebno v višje ležečih krajih precejšnjo škodo. Včeraj proti 1 popoldne se je naenkrat tako stemnilo, da smo morali skoro prižgati luči. Z največjim strahom smo pričakovali najhujšega — toče. Pa k sreči toče ni bilo, pač pa je bil takšen naliv, da je bilo v par trenutkih vse poplavljeno. Deževalo je samo četrt ure, a je že v tem času napravilo ogromno škodo, ker je bil s ploho združen tudi vihar, kateri je potlačil lepo rastoče žito.

Proti večeru se je zopet poblačilo, in kmalu se je zaslišal tudi grozeč grom, kateri je zopet obetal hudo nevihto in mogoče tudi točo. Hudo je razsajala nevihta nad Šmartnim, kjer je, kakor smo zvedeli, zopet padala toča še v večji meri kot zadnjič, ko je že skoro itak vse uničila. S precejšnjo hitrostjo se je nevihta pomikala proti Dobrni, kjer so jo ljudje z največjim strahom pričakovali. Hvala Bogu pa je nad Dobrno prišla le še huda nevihta z obilnim dežjem, a brez toče. Nevihta je sicer napravila pri nas precejšnjo škodo, a smo vendar veseli, da nam je bilo prizanešeno s točo, ker vinogradi obetajo letos prav dobro vinsko leto.

Litijsko delavstvo zopet dela

Z ozirom na članek, ki smo ga priobčili pod zgornjim naslovom v nedeljski številki našega lista, smo prejeli od Delavske zbornice sledečo informacijo:

V Litiji se je delalo zadnja leta v dveh izmenah. Pred par meseci pa je bila ena izmena, to je okrog 300 delavcev, reducirana. Z delom je nadaljevala le preostala izmena. Ta polovica delavstva naj bi delala sedaj po želji tovarne s 50% doplačilom 10 ur na dan. Medtem ko je izdala prej tovarna dvema izmenama plačo za 16 ur, bo dala sedaj eni izmeni plačo za 12 ur, medtem ko ostane navezana druga polovica delavstva na **javno pomoč.**

Samo po sebi je umevno, da **Delavska zbornica** na tako »zopetno delo« ne bi mogla pod nobenim pogojem pristati, tudi če bi bila kompetentna o nadurnem delu odločevati. V resnici je kompetentna izdajati taka dovoljenja banska uprava, odnosno inspekcija dela. Informirani smo, da tudi inspekcija dela takega dovoljenja ni dala. — Delavstvo pa se s štiripetinsko večino v tajnem glasovanju za nadurno delo vedno lahko izreče. Informirani smo, da se tudi to glasovanje ni vršilo po predpisih zakona ter da pri njem zlasti tajnost glasovanja ni bila zajamčena. — Zato bo Delavska zbornica zahtevala, da se to glasovanje ponovi. Za slučaj tajnega glasovanja pričakuje Delavska zbornica, da bo litijsko delavstvo dokazalo, da ima pred očmi ne samo začasno in malenkostno denarno korist, temveč tudi usodo reduciranih brezposelnih sodelavcev in sodelavk in važnost načelnega varovanja osemurnega delovnega časa. — Do ponovnega glasovanja naj se 10 urno delo v Litiji prepove.

Nesreča Čeha na Bledu

Ljubljana, 23. junija.

Vihar, ki je v nedeljo popoldne in zvečer divjal nad Slovenijo, je poleg več drugih žrtev zahteval tudi eno iz vrst letoviščarjev na Bledu. Kakor znano, razširjajo sedaj na Bledu cesto na južni strani jezera. Na najožjem delu ceste blizu Praprotnikove vile podirajo sedaj skalovje. Da bi pa vilo zavarovali pred plazom skalovja, so delavci pripravili tam nekakšno ogrodje.

Že nekaj dni sem prebiva na Bledu v penzionu »Severnat« g. Franc Tamchyna, upokojeni inspektor češkega delavskega zavarovanja, iz Prage XII, Sleska 1. G. Tamchyna se je šel v nedeljo popoldne s svojo soprogo sprehajat. Nameravala sta okoli jezera. Ko pa je kazalo, da bo deževalo, sta se pri Petranu vrnila proti svojemu penzionu. Ko sta prišla mimo omenjenega ogrodja pri vili Praprotnika, je naenkrat nastal močan vrtinec vetra in z ogrodja, ki je bilo prav slabo zavarovano, je padel na g. Tamchyna težak tram ter ga podrl na tla. Gospa je bila nekaj korakov stran ter se ji ni pripetilo nič hudega, razen da se je močno prestrašila, pač pa je dobil hude poškodbe g. Tamchyna, ki je ranjen po nogah, trebuhu in hrbtu. Na Bledu mu je bila nudena najprej zdravniška pomoč. Davi pa je bleiski župan dr. De Gleria telefoniral po ljubljanski reševalni avto, ki je g. Tamchyno prepeljal v ljubljansko Leoništče. Zdravniki upajo, da bo g. Tamchyna okreval v 6 do 8 tednih.

G. Tamchyna je star prijatelj naše Gorenjske. Že pred 30 leti je sodeloval pri zgradbi češke koče, plezal po gorah okoli Jezerskega, dobro se še spominja, kakor je pravil našemu poročevalcu, ko na Bledu ni bilo nobenega hotela, še manj pa v Bohinju. Srčno prijateljstvo ga je vezalo tudi z nekaterimi našimi starimi planinci, zlasti z g. Miho Verovškom, o katerem je pa na svojo žalost izvedel iz ust našega poročevalca, da je ta že dolgo mrtev. Nameraval ga je namreč sedaj tudi obiskati. Po vojni, ko se je organiziralo naše delavsko zavarovanje, je g. Tamchyna instruiral tudi organizatorje našega delavskega zavarovanja o tej socialni ustanovi. — Prijatelju naših krajev in ljudi želimo skorajšnjega okrevanja!

Huda obsodba žeparjev

Ljubljana, 23. jun.

Pred malim senatom je bilo danes vsega pet kazenskih razprav. Značilno je, da se množe razprave zardi ponarejevanja privatnih listin. V tem pogledu sta bili dve manjši sodbi, a ena razprava je bila preložena. Senat se je nato bavil s prav zanimivim gorenjskim pretepom, kjer je brez večjega povoda igral svojo važno vlogo — nož. Star posestnik je obtožen, da je z nožem smrtnonevarno poškodoval svojega nečaka. Razprava je bila preložena, ker mora sodišče zaslišati važne priče. Zadnja razprava pa se je vršila proti dvema premetenima žeparjema.

Pred senatom sta nastopila Josip Kudjerski, 22-letni kolporter zagrebških listov, kakor sam pravi, doma tam iz Banjeluke, a profesijonalen žepar. Njegova soobtoženka je elegantna »dama« Milka Šabanovič, 38-letna ločena žena, ki je bila lani marca pred deželnim sodiščem zaradi raznih žepnih in drugih tatvin obsojena na 18 mesecev robije in je sedaj v ženski kaznilnici v gorenjskih Begunjah. Pred sodnike je prišla v spremstvu orožnikov prav elegantno napravljena. Oba sta bila 2. aprila lani na sejmu v Brezovici pri Zagrebu, kjer sta, kakor je pozneje preiskava dognal, izmaknila iz notranjega žepa kmetu Ivanu Pečku 4040 Din.

Oba sta tatvino odločno tajila, a v zagovoru sta se zapletala v razna očividna protislovja. Predsedniku senata sta svečano zatrjevala, da drug drugega ne poznata in da se sploh nikdar nista videla. Med razpravo pa sta se začela prav intimno tikati in to je dalo sodnikom povod za vprašanje: »Pravita, da se ne poznata! Kako to, da se tikata?« In oba sta molčala. Obtožena Milka je sodnikom skušala natvezti prav čudovit roman, kako je vršila važno politično misijo v Brezovici, v Kočevju in Brežicah. Iskala je komuniste. V zahvalo pa jo je zagrebška policija spravila v arest. Sama je poštena in im v banki 15.000 Din.

Po prav živahni razpravi sta bila obsojena zaradi žepne tatvine: Josip Kudjerski na 8 mesecev strogega zapora, a Milka Šabanovič na 2 leti robije. V to kazen pa se ji šteje prejšnja kazen 18 mesecev, tako da je bila pravzaprav njena kazen zvišana samo za 6 mesecev. Dejanje je bilo namreč izvršeno še pred lansko sodbo.

Dve veliki razpravi

Prihodnje dni se bosta vršili pred malim senatom dve veliki razpravi. Prva v petek, 26. t. m. proti dobro organizirani in izvežbani vlomilski tolpi Ivana Pavliča in njegovim štirim tovarišem, ki so v petih mesecih izvršili 12 vlomov in oškodovali stranke za približno 32.000 Din. Druga večja razprava bo razpisana začetkom julija proti Šiškarju L., ki je bil lani aretiran zaradi suma roparskega umora nekega Bosanca, katerega truplo so našli v nekem vodnjku v Kosezah. Dolgotrajna preiskava pa je bila proti L. ustavljena zaradi pomanjkanja dokazov. Pač pa je državni tožitelj dvignil proti njemu obtožbo zaradi najrazličnejših in prav mnogih drugih zločinov, tako odpravljanja ploda, goljufije, ponarejanja listin in poskusa težke telesne poškodbe.

Dve nesreči

Št. Jernej na Dol., 22. junija.

V soboto proti večeru se je pripeljal g. Recelj Franc, ki stanuje sicer v Inomostu, z avtotaksijem v Št. Jernej. Pred Št. Jernejem je šofer opazil, da mu zmanjkuje bencina. Povabil je pastirje, ki so na gmajni pasli živino, naj pomagajo avto riniti v klanec, čemur so se seveda radi odzvali. Ko je v trgovini dobil bencin, je hotel storiti otrokom veselje in jih povabil, naj se z njim nekoliko časa peljejo. Med njimi je bil tudi učenec II. a razreda Bambič Ivan iz Št. Jerneja. Že je zdrčal avto mimo gmajne in veselje otrok je bilo veliko. Toda imenovani deček je bil v skrbeh, da jih šofer ne bi predaleč odpeljal, čeprav je obljubil, da bo pri Robku postal. Skočil je iz drvečega avta na cesto in dobil na rokah in nogah več prask, malo hujše pa se je ranil na glavi. Staršev ravno ni bilo ta čas doma, ko se je zgodila nesreča in so bili seveda vsi v skrbeh, da se ni še kaj hujšega dogodilo. Medtem so ga že sosedje za silo obvezali, nakar ga je oče zapeljal k zdravniku v Kostanjevico.

V nedeljo pa je padel s kolesa g. Dragman Fr. iz Polhovice. Peljal se je s Tolstega vrha, kjer pa ni pot prav nič pripravna za kolo. Na več mestih je dobil lažje poškodbe in kolo se je pokvarilo.

Otroci ljubijo

poleti to slastno pijačo, ki varuje njihovo zdravje. Za otroke je najbolj slastna in najbolj zdrava samo

hladna OVOMALTINE

Pripravlja se z Ovomix-kozarcem, ki ga morete dobiti povsod, kjer se prodaja Ovomaltine in sicer za ceno Din 15·—.

Ljubljana

Razstava Srednje tehnične šole

Ljubljana, 23. junija.

Poročali smo že ponovno, da bo srednja tehnična šola ob zaključku letošnjega šolskega leta slavila hkrati več jubilejev, medtem 30-letnico umetno-obrtne strokovne šole, 20-letnico obstoja delovodske šole, 20-letnico, odkar se je vselila v sedanji zavod in 10-letnico, odkar so izšli iz zavoda prvi maturanti srednje tehnične šole. Kakor smo že napovedali, pa bo zavod praznoval svoje jubileje s krasno razstavo, ki bo veličastna manifestacija dela, truda in študija gojencev srednje tehnične šole. Razstava se bo otvorila na svečan način ob 10 dopoldne v četrtek, 25. t. m. Otvoritvi razstave bodo prisostvovali: zastopnik ministra za trgovino in obrt, bivši župan minister n. r. Ivan Hribar, zastopniki mestne občine, zastopniki Zbornice za TOI in drugi predstavniki naše javnosti.

Razstava obsega 6 velikih dvoran.

V prvi dvorani so najprej izredno točne in čudovito komplicirane risbe geometerskega odseka, kakor katastralne mape in podobno.

Takoj v drugi dvorani razstavlja arhitektonsko-gradbeni odsek. Gojenci tega odseka izdelujejo res že prave umetnine, lepe za oko, popolnoma odgovarjajoče estetičnemu okusu, obenem pa prav tako natančno izdelane.

Morda največje presenečenje čaka obiskovalce v tretji dvorani. Tu je razstavljeno krasno pohištvo, namenjeno za trgovinsko ministrstvo. Je to pisarniška oprema s pisalno mizo, manjšo mizico, dvema enakima in eno manjšo omaro ter s klubsko garnituro. Gojenci mizarsko-strugarske šole so to pohištvo delali nad dve leti.

Dalje vidimo na razstavi zopet izdelke arhitektonsko-gradbenega odseka, izdelke iz strokovnega risanja, izdelke gradbene mehanike, tudi v železobetonu in podobno.

Velika dvorana je namenjena za žensko obrtno šolo. Po mizah so razstavljeni ženski ročni izdelki. Po stenah pa so razstavljeni prelepi osnutki za ta dela. Domači narodni osnutki so izdelani pod vodstvom prof. Grebenca, moderni osnutki pa pod vodstvom prof. Šantla.

Mizarska in strugarska delovodska šola razstavlja v sosedni dvorani zopet detajlne risbe, krasne pohištvene izdelke, posamezne kose za stavbno mizarstvo in razne modele za tolmačenje dela. Zanimivi so vzorci novih šolskih klopi.

Kakor drugi oddelki in morda še bolj se bodo postavili keramiki, kiparji, zlatarji in graverji. Njihovi izdelki, med katerimi naj omenimo samo prelepo cerkveno posodje, so vsak zase resnična umetnina.

V veliki dvorani, v prvem nadstropju razstavlja elektrotehniški in strojni oddelek. Najprej imponirata 2 stikalni plošči, izdelek gojencev, dalje razna orodja in čudoviti mehanizmi, ki jih elektrotehniki potrebujejo pri svojem bodočem delu, teh pa niso morda izdelali pomočniki ali obrtniki, temveč srednješolci, ki morajo že v šoli pokazati, kaj znato. Dalje so tu razni kovaški in strojni izdelki, pri njih pa so leseni modeli, gojenci namreč izdelajo najprej lesene modele, potem pa vlijejo prave stroje in mehanizme po teh modelih. Na vsej razstavi so razstavljeni samo taki izdelki, ki jih gojenci vseh oddelkov zavoda res sami izdelajo, ne pa morda njihova učila.

Vso razstavo je aranžiral prof. Gojmir Kos. Razstava je nepreklicno odprta samo do nedelje in sicer od 9—12 ter od 15—19. Vsakomur bo žal, ki je ne bo obiskal!

Karamboli pri prelazu na Dunajski cesti

Ljubljana, 23. junija.

Vprašanje podvoza ali nadvoza pri železniškem prelazu na Dunajski cesti se ne bo dalo, kakor vse kaže, rešiti na star pa prav neprimeren način, namreč, da bi kratko malo zamolčali ali pa podcenjevali njegov pomen. Promet narašča tam v pravi postopici in bo še vedno bolj, čimbolj se mesto širi proti severu (n. pr. proti carinarnici). Zato ni prav nič čudno, če dnevno slišimo o raznih večjih ali manjših karambolih, ki se dogajajo na sedanjem zastarelem in neprimernem prelazu. Hud, pa značilen karambol se je pripetil tam davi okoli pol 9. Zatvornice so bile zaprte, na obeh straneh pa se je nabralo polno voznikov, samo na eni strani so čakali prehoda: avtomobil, voz s smetarskim zabojem, kolesar in voziček, ki sta ga peljala dva vajenca elektrotehniške tvrdke Hebein in ki je bil naložen s pločevino. Ko so se zatvornice dvignile, se je vsem seveda zelo mudilo — tak je tempo našega časa —, vsak je hotel biti prvi. Tako se je zgodilo, da je tej prometni zmedi pritisnil smetarski zaboj ob vajenca, 21 letnega Vinka Strvašnika in ga stisnil v prsa in trebuh. Vajenec je padel ali voz ga je pri tem vnovič pritisnil ob pločevino, tako, da se je fant obrezal ob pločevini. Prerezal si je mišičevje na levi nogi. Bil je poklican reševalni avto, ki je ranjenca prepeljal v bolnišnico. Fantove poškodbe so sicer hude, zlasti notranje, vendar k sreči nenevarne. Kakor rečeno: karamboli na tem prelazu se bodo tako dolgo množili, dokler ne bo odpravljen njihov pravi vzrok!

*

⊙ **Električna razsvetljava na kolodvorih.** Med upravo elektrarne v Velenju in upravo državnih železnic v Belgradu je podpisana pogodba, po kateri bo velenjska elektrarna odslej dobavljala električni tok za ljubljanski glavni in dolenjski kolodvor.

⊙ **»Zarja«** priredi v soboto 27. junija ob 20 v dvorani Delavske zbornice z delavskim kulturnim društvom »Svoboda« **III. delavski prosvetni večer.** Na programu je godba na pihala, kvintet in kvartet »Zarje« pod vodstvom kapelnika g. Dolinarja, klarinet, pozavna in rog solo gojencev glasbene šole »Zarje«. Sopranistka gospa Stefanija Vukova bo zapela v ruskem, poljskem in slovenskem jeziku solospeve. Nastopi tudi konservatorist baritonist g. Žagar s solospevi. Vstop prost. Večer se bo oddajal tudi po radiu.

⊙ **V I. razred dekliške vadnice pri uršulinkah v Ljubljani** bo vpisovanje 29. junija od 2 do 6 popoldne in 30. junija od 8 do 12 dopoldne. — Ravnateljstvo.

⊙ **Predzadnja sklepna produkcija gojencev državnega konservatorija** je danes v sredo točno ob 20 v Filharmonični dvorani. Nastopijo gojenci solopevskega in instrumentalnega oddelka. Solopevci so iz šole g. ravnatelja Hubada in gospe Wistinghausnove, pianisti iz šole Janka Ravnika, violinisti iz šole Jana Šlaisa in klarinetist iz šole Launove. Zadnja javna produkcija bo v petek 2-. junija istotako v Filharmonični dvorani. Vstopnice v Matični knjigarni, kjer se dobi tudi podrobni spored.

⊙ **Oddelek VI. mestnega načelstva** (mestni gradbeni urad) za stranke ne bo uradoval v dneh 26. in 27. junija radi čiščenja uradnih prostorov.

⊙ **Društvo državnih upokojencev in upokojenk.** Redni občni zbor se vrši 29. junija, na sv. Petra in Pavla dan, ob pol 10 dopoldne v beli dvorani hotela Union v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Za slučaj nesklepčnosti se vrši občni zbor čez pol ure pri vsakem številu članstva.

⊙ **Izredni občni zbor Osrednjega odbora SPD** bo v petek, dne 26. t. m. ob 20 pri Levu (vrtni salon), Gosposvetska cesta.

⊙ **Nočno službo imata lekarni:** dr. Piccoli, Dunajska c. 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

⊙ **Gorje vam, razgrajači!** Ljubljanski pijanci in razgrajači postajajo čimdalje bolj predrzni ter počenjajo ponoči neverjetne ekscese in kričanje. Čimdaljebolj se množi število ljudi, ki jih policija zapisuje zaradi kaljenja nočnega miru. Ta stvar se množi kar naprej in to ravno sedaj, ko imajo ljudje ponoči okna odprta. Včeraj je bilo n. pr. 18 oseb ovadenih zaradi kaljenja nočnega miru. Policija je zaradi tega sklenila, da bo pijance in razgrajače še posebej vzela na piko in brez ozira na Petra ali Pavla odslej aretirala in zaprla do prihodnjega jutra in iztreznjenja vsakogar, kdor bo kričal, pel, razsajal ali drugače koncertiral in se produciral ponoči po ljubljanskih ulicah. Povrh tega pa bo še vsak razgrajač prav občutno kaznovan, tako da ga bo za dolgo minilo in se bo temeljito premislil vsakdo, kdor misli kaliti Ljubljančanom nočni mir.

Stara Loka

Pretekli teden nas je zapustil g. župnik Matej Ražun. Preselil se je v svoj rojstni kraj na Koroško. Zadnja leta so mu zelo opešali živci in zato je raje odšel v lepi Korotan.

V nedeljo je bila pri nas huda ura. Po deveti maši se je stemnilo. Izza Lubnika so se valili gosti črni oblaki. Okoli enajstih je začelo grmeti in treskati. Strela je udarila v našo lepo farno cerkev tik nad zakristijo. Poškodovalo je električne naprave. Nato se je vsula kot oreh debela toča. Ljudje so prestrašeni gledali, kako jim gine trud celega leta. Škoda pa, hvala Bogu ni velika, ker je padala toča z dežjem in malo časa. Potolkla je zlasti rž.

Pod farno cerkvijo razširjajo cesto. Odstranili so velik kos pokopališča in dekanijskega vrta. Pri kopanju pokopališča, so naleteli na ogromno množino kosti. Izkopali so jih najmanj za cel vagon. Seveda so vse sproti zakopali. Dva delavca sta morala kopati jame. Ko so leta 1863 zidali novo cerkev, so pri temeljih naleteli na kosti in so jih pokopali ravno v to zemljo, ki so jo sedaj morali odstraniti.

Na bivšem Strahlovem polju so zrastle letošnjo pomlad že tri nove hiše, četrta pa ima tudi že temelje.

Potrebe našega gospodarstva

Na konferenci vseh jugoslovanskih zbornic, ki se je vršila v Velikem Bečkereku 14. in 15. t. m., so bile sprejete naslednje resolucije:

I.

Konferenca gospodarskih zbornic kraljevine Jugoslavije, ki se je vršila 14. in 15. junija 1931 v Velikem Bečkereku, smatra se poklicanim, da v prvi vrsti izreče svojo zahvalo kr. vladi zaradi njene stalne in požrtvovalne brige, katero je posvetila v zadnjih dveh letih gradnji velikih hidrotehničnih del v občo korist.

Gospodarski pomen izrabe vode je priznan v vseh pravcih narodnega in drž. gospodarstva. Radi tega se danes po vsem svetu posveča izrabi vode največjo pažnjo, proučavajo se režimi vode, mnogo se študira v razne svrhe, doprinašajo se zakoni in iščejo se načini, kako bi se iz nje izvleklo največ koristi.

Bogastvo, s katerim razpolaga kraljevina v vodnem gospodarstvu, predstavlja ogromne vrednosti in tekmuje z vrednostjo mnogih naprednih velikih držav. V vseh naprednih državah so vode izkoriščajo v veliki meri in delajo se vši mogoči napori, da bi se one vključile v celokupno gospodarsko življenje naroda in države.

Gornje koristi pa je mogoče doseči le s smotreno organizacijo vodopravne uprave in vodogradne službe na podlagi edinstvenega vodopravnega zakonodavstva.

Zaradi tega se naproša kr. vlada, da organizira celokupno vodopravno upravo in vodogradno službo v enem in enotnem oblastvu, katero bi vsebovalo vodopravno upravo, hidrometrijo, omhometrijo, hidrografijo, hidrologijo, regulacijo in kanalizacijo rek, potokov in hudournikov, zalaganje prebivalstva s pitno vodo, izkoriščanje vodnih sil, vzdrževanje izvršenih regulacijskih objektov na vseh rekah in kanalih, kakor tudi gradnjo rečnih luk in pristanišč. Dalje se naproša kr. vlada, da v svrho osiguranja vodnih pravic, narodnih in drž. ekonomsko-socialnih in gospodarskih interesov potom vodopravne uprave in vodogradnje službe izdela potrebno vodno zakonodavstvo in ustvari potreben fond za financiranje vseh goraj omenjenih del. Istočasno naj ustanovi pogoje za povečanje števila vodogradnih inženerjev v državni službi in pravnikov specializiranih v vodnem pravu.

Samo tako urejena vodopravna uprava in vodogradna služba ter edinstvena vodna zakonodaja bo omogočila, da bo postala voda pravi blagoslov za celokupno prebivalstvo in da se zadovolje vse zahteve gospodarskega življenja in napredka.

V prašanjih vodnega gospodarstva naj se v vseh resorih izdelajo zakoni, ki bodo v skladu z osnovnim vodopravnim zakonom. Podpiše naj se zakon o agrarni likvidaciji; zemljišča, ki se dobe potom melioracije, naj se izvzamejo izpod agrarne reforme, ker bi v nasprotnem slučaju bilo onemogočeno finansiranje melioracijskih del.

Dalje se kr. vlada naproša, da omogoči najširšo kompetenco banskim upravam v pogledu izvajanja hidrotehničnih del s tem, da s predhodnim zakonom o financiranju samouprav ustvari pogoje za kritje stroškov rentabilnih del z dolgoročnimi posojili z obremenitvijo onih, ki bi od teh del imeli koristi.

Z ozirom na veliko in nujno potrebo po ureditvi Zrmanje, Neretve, Bojane itd. v zvezi s pomorskim brodarstvom, kakor tudi morskih luk, se kr. vlada naproša, da nabavi moderni kopalni stroj, po katerem se že davno čuti potreba in s katerim bi bilo mogoče kopati do 12 m globine ter odmetavati izkopani material v cilju kolonacije podvodne zemlje, ker je dosedanje delo na tem polju nezadostno in neekonomično.

Z ozirom na ogromno gospodarsko važnost naših prekopov Kralja Petra in Prestolonaslednika Aleksandra, kateri so sedaj v derutnem stanju, se kr. vlada naproša, da izposluje, da se čimprej izvrše vsa tehnična dela, katera bodo omogočila redno plovbo, dajanje vode za namakanje in dobavljanje vode za področje vodnih zadrug.

Naproša se kr. vlada, da čimprej ustvari finančna sredstva za melioracijo zemljišča okoli Skaderskega jezera, katero je podvrženo poplavam ali je celo poplavljeno.

Končno se kr. vlada naproša, da posveti posebno skrb za melioracijo zemljišč in za preskrbo s pitno vodo vardarsko, zetsko in primorsko banovino.

II.

Konferenca konstatira:

1. da je zaradi splošnega padca cen naš nacionalni dohodek v zadnjem času občutno padel, vsled česar je potrošna moč širokih slojev prebivalstva v občutni meri oslabljena;

2. da javne dajatve, katere bremene gospodarsko aktivnost, niso zmanjšane v oni meri, v kateri je padel nacionalni dohodek ter se tako na ta način otežuje ustanavljanje novih podjetij;

3. da struktura naše zunanje trgovine izkazuje, da 72% našega uvoza predstavljajo izgotovljeni predmeti, katere bi mogli uspešno in po konkurenčnih cenah proizvajati doma.

Tako stanje nas vodi v veliko odvisnost od izvozništva, katero si ne moremo želeti niti iz socialnih, niti iz gospodarskih, niti iz kulturnih in niti iz političnih razlogov.

Zaradi tega konferenca meni, da je treba *krepitvi domačega tržišča* posvečati največjo pažnjo ter da je treba na vso moč pomagati domači delavnosti. V to svrho želi konferenca, da se čimprej oživotvorijo odredbe iz novega načrta zakona o podjetjih glede pomaganja domače delavnosti in javnih nabavah, kakor tudi, da se z vsemi sredstvi olajša ustanavljanje industrij, katere država potrebuje.

III.

Dalje konstatira konferenca: da naši konsumenti neopravičeno ne cenijo domačih produktov ter se jim morajo li nuditi običajno pod imenom tujih produktov.

Zaradi tega je konferenca sklenila, da vse gospodarske zbornice v državi razvijejo akcijo v duhu predloženega načrta v svrho ustvaritve nacionalno orijentirane potrošne mentalitete in to v zvezi z okrepitvijo domačega tržišča.

IV.

Konferenca zbornic prosi kr. vlado, da izpremeni zakon o prisilni poravnavi izven stečaja v tem smislu, da se poravnalni odstotek poviša na 60%, da se na ta način preprečijo številne zloupotrebe s sedanjimi minimalnimi 40% .

Tarifne olajšave za prevoz cementa iz Dalmacije v Slovenijo. Jugoslovanske drž. železnice so odobrile tarifni popust za transport cementa od pristaniške postaje Sušak do slovenskih postaj. Ta ukrep je prišel zaradi tega, ker so bile dalmatinske tvornice cementa prisiljene prevažati cement po morju skozi Trst, kjer je kot tranzitno blago užival znatne ugodnosti.

Otvoritev bakarske železnice. Kakor poročajo listi iz Zagreba, se vrši dne 28. t. m., na Vidov dan, slovesna otvoritev proge Bakar postaja Bakar pristanišče, ki je velike važnosti za naše kraje in ves promet na severnem Jadranu. — Kakor sedaj poročajo, je otvoritev proge in pristanišča preložena.

Nove telefonske relacije. S. 1. junijem dalje je otvorjen telefonski promet Bleda z vsemi telefonskimi centralami na Madjarskem; nadalje je Bled dobil telefonske zveze z vsemi centralami v Švici. — *Maribor* je dobil zvezo z vsemi centralami na Francoskem.

Oddaja popravila strehe na objektih vojašnice »Vojvode Mišiča« v Ljubljani se bo vršila na ofertalni licitaciji dne 13. julija t. l. pri ing. oddelku komande Drav. div. oblasti v Ljubljani.

Borza

Ljubljana, 23. junija 1931.

Denar

Tendenca na deviznem trgu je bila danes čvrstejša. Promet je bil srednji, znatnejši je v devizi Newyork. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Amsterdam 2277 bl., Berlin 1342.75—1345.75 (1344.25), Bruselj 787.50 bl., Budimpešta 987.56 bl., Curih 1095.30—1098.30 (1096.80), Dunaj 792.92—795.92 (794.42), London 274.85—275.65 (275.25), Newyork 56.345—56.545 (56.445), Pariz 220.50—222.50 (221.50), Praga 167.03—167.83 (167.63), Trst 295.99 do 296.14.

Zagreb. Amsterdam 2274—2280, Dunaj 792.92 do 795.92, Berlin 1342.75—1345.75, Bruselj 787.5 bl., Budimpešta 987.56 bl., London 274.85—276.85, Milan 295—297, Newyork ček 56.455—56.655, Pariz 220.50—222.50, Praga 167.03—167.83, Curih 1095.30 do 1098.30.

Skupni promet brez kompenzacij 8.3 milj. Din.

Belgrad. Berlin 1342.75—1345.75, Curih 1095.30 do 1098.30, Dunaj 792.92—795.92, London 274.85—275.65, Newyork 56.3450—56.5450, Pariz 220.50—222.50, Praga 167.03—167.83, Trst-Milan 294.99—296.99.

Curih. Belgrad 9.1225, Pariz 20.20, London 25.095, Newyork 515.60, Bruselj 71.82, Milan 27.00, Madrid 51.00, Amsterdam 207.55, Berlin 122.45, Dunaj 72.475, Stockholm 138.30, Oslo 138.15, Kopenhagen 138.15, Sofija 3.735, Praga 15.27, Varšava 90.05, Budimpešta 6.705, Atene 2.4475, Carigrad 3.075, Bukarešta 12.98.

Dunaj. Dinar notira: deviza 12.585, valuta 12.55.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila danes slaba in so tečaji večinoma popustili. Promet je bil znatnejši kakor včeraj v vseh papirjih. Edino 7% dolarsko posojilo DHB je bilo čvrstejše. Bančni papirji so ostali neizpremenjeni, prav tako tudi tečaji. Med industrijskimi papirji je bila danes zaključena v Ljubljani Kranjska industrijska dr. po 306. Več prometa je bilo v industrijskih papirjih, kateri tečaji so ostali v glavnem neizpremenjeni. Znatno se je zaradi učvrstitve na inozemskih borzah v zvezi z ameriško akcijo za črtanje dolgov učvrstila Trboveljska. Zaključena je bila po 260, nato po 250, na koncu pa po 258.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 91 bl., 7% Bler. pos. 81 bl., Celjska pos. 150 d., Ljublj. kred. 120 den., Prašiedlena 950 d., Kred zavod 195 d., Vevče 40 den., Stavbna 40 den., Kranj. ind. zaklj. 306, Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv pos. 86—87, agrari 47 den., vojna škoda ar. 401—404.50 (405.50, 405, 404.50, 404), kasa 404—404.50, 6. 404.50 bl., 7. 405 bl., 8. 404.50 den., 10. 405.50—406 (406), 12. 406.50 do 409, 8% Bler. pos. 90.50—90875 (91.50, 91.25), 7% Bler. pos. ar. 80.75—81, kasa 80.875—81.25 (80.875), 7% pos. Drž. hipot. b. 81—82, 6% begl. obv. 63—65 (63, 64). — Bančne delnice: Ravna gora 50—60 (60), Hrvatska 50—60, Katolička 30—35, Poljo 53—55, Kreditna 120—125, Union 165—167 (165), Jugo 67—67.50 (67), Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 68 den., Obrtna 36 d., Prašteđiona 950—960, Srbska 191—193, Zemaljska 188—192. — Industrijske delnice: Nar. šum. 30 d., Gutmann 115—120, Slaveks 25—30 (25), Slavonija 200 den., Našice 700—900, Danica 65—70, Drava 235—236 (235), Šećerana Osjek 255—265, Nar. ml. 15 bl., Osj. ljev. 210, Brod. vag. 55—61, Union 55—59 (55), Vevče 120 d., Isis 40—91 (40), Ragusea 320 den., Oceania 200 den., Jadr. plov. 520 den., Trboveljska 258—260 (260, 250, 258).

Belgrad. 7% inv. pos. 86—87 (58.000), agrari 49—49.25, vojna škoda 406—406.50 (300 kom.), okt. 410—410.50 (1000 kom.), begl obv. 65.50—66 (362.000), 8% Bler. pos. 90.25 d., 7% Bler. pos. 81.625 (12.000 dol.), 7% pos. Drž. hip. banke 81.125 do 81.50 (7.000 dol.).

Notacije drž. papirjev v inozemstvu: London: 7% Bler. pos. 79.50—80. Newyork: 8% Bler. pos. 89.50—91, 7% Bler. pos. 79.75—80.50, 7% pos. DHB 79—80.

Dunaj. Don. sav. jadr. 92.35, Wiener Bankverein 15, Escompteges. 152.95, Ruše 17.25, Mundus 90.50, Alpine 16.90, Trboveljska 33.10, Kranj. ind. 40.25, Leykam 2.55, Rima Murany 46.10.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 6 vagonov, koruza 10 vagonov, moka 6 vagonov, otrobi 1 vagon. Tendenca: neizpremenjena.

Sombor. Pšenica: bč. potiska šlep 80 kg 192½—197½, bč. okol. Sombor 87/79 kg 165—170, gbč. 79/80 kg 185—190, sr. slav. 78 kg 160—165. — Koruza: bč. 95—97, bč. junij in ladja Donava 97—99. Tendenca: mirna. Promet: 48½ vagonov.

Budimpešta. Tendenca: ustaljena. — Promet: omejen. — Pšenica: 14.65—14.73, zaklj. 14.65—14.67. Koruza: jul. 13.32—13.50, zaklj. 13.30—13.32, avgust 13.60—13.68, zaklj. 13.49—13.51, maj 11.58 do 11.70, zaklj. 11.52—11.54.

Les

Na ljubljanski borzi sta bila zaključena 2 vagona oglja. Tendenca je neizpremenjeno mlačna. Nadalje sta prodana 2 vagona moralov in javorjevih plohov (6 m³ jav. plohov, 7 m³ polmoralov, 4 m³ desk in 30 m³ moralov in polmoralov smrekajelka), cena za javor 300 Din, za deske in morale 220 Din.

Živina

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Co., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 20.373 pršutarjev in 2086 špeharjev. - Iz Jugoslavije je bilo 3033 prašičev. — Cene: za angleško križane 1.10—1.30, za kmečke 1.05—1.20, za pršutarje 1 do 1.45. Tendenca medla. Cene so v splošnem padle za 10 do 15 grošev.

Okrajne inšpektorje

sprejmemo proti mesečnemu pavšalu Din 2400 in nadprovizije. Nadalje podučujemo in zaposlujemo v vsakem okraju po eno spretno žensko zaradi daljnega poučevanja v strojnem pletenju kot hišni obrt. Ako se pošlje znamka za odgovor, pošljemo obsežna navodila. Zadruga jugoslov. pletača, Osijek.

K IV. umetniški razstavi v Ljubljani

Estetska produkcija je v časih jakega razmaha materialističnega elementa vedno hirala. Tako tudi danes, že nekako v prosvetljenem veku se je ta proces začel in odtlej nismo videli v bistvu nič novega, česar bi zgodovina zapadne umetnosti že ne bila poprej poznala. Agonija je stopila koncem preteklega veka v akuten stadij z narastom individualizma, ki je umetnost razkosal v drobce in pognal množico kratkoživih — izmov. Ta anarhija je imela za posledico na eni strani položaj, v katerem se zdi, da je umetnostna sila zapada sploh opešala in se izčrpala, na drugi strani pa gre za trezno reakcijo golemu senzualizmu stare larpurlartistične umetnosti. Ta reakcija kaže na eni strani še vedno deloma »brezdušno« stremljenje »čiste estetske umetnosti« (nova stvarnost), na drugi pa pod vodstvom vzhoda napreduje nova, prerojena umetnost, ki zopet teži h kolektivnemu in duhovnemu izrazu in se stavi v službo duhovnega življenja.

Tale zadnja razstava nam da misliti. Strašno redke so postale slikarske razstave. Ljudje se za umetnost skoro ne zanimajo, denar za umetnine jim ne gre zlepa iz rok, umetniki sami pa tudi zadnje čase razmeroma zelo malo producirajo in še v tistem, kar napravijo, ni kdovekaj sile, prepričanosti, enotnosti, notranjega izraza. Značilno je tudi, da imajo zadnji čas razstave bolj »trgovski značaj« in da razvijajo silno reklamo. Podobno je bilo tudi z omenjeno, ki je poleg kvalitet pokazala v lepi slogi z njo povprečnosti in podpovprečnosti in diletantizem, hoteč tako trgovski nuditi za vsak poseben okus in vsakojake plačilne zmožnosti kaj blaga.

Starejši mojstri impresibnizma razen Vesela se razstave niso udeležili in je tako imela razstava pretežno »poimpresionistični« značaj. Ta »poimpresionizem« vsebuje ogromno različnih elementov, od poznega impresionističnega naturalizma, do plastičnih kompozicij »nove stvarnosti«. Duhovni element si še ni napravil poti, tupatam ga čutiš v embrionalni obliki. Osebni individualizem, ki je Evropo socialno uničil, oni »quot capita, tot sententiae«, gleda tudi iz strašne neenotnosti in notranje razkosanosti umetnosti na tej razstavi. Kopa ljudi se trudi impresionizmu izvabiti novih strani bodisi po cezannsko, matissovsko, vlaminckovsko, utrillovsko, drugi ustvarjajo gole očesne dekoracije in kompozicionalni formalizem v smislu zagrebške, laške, češke, nemške šole, tretji studirajo plastiko, vsem pa je skupno samo eno: vsak kriči, da je tu, da je individuj, drugačen kakor drugi, često je podpis na sliki bolj povdarjen kakor glavni predmet slike. Kaj resnično novega, česar bi povojna Evropa ne bila videla, ni pokazal nihče in o »slovenskem« značaju te take umetnosti ne moremo govoriti. Kako pač tudi, saj nihče toliko ne črpa iz sebe in iz obdajajočega življenja, kakor pa iz programatike raznih inozemskih, v revijah razglašenih struj. Malo je tako neslovenskih in tako — oprostite — notranje plitvih in brezizraznih umetnostnih razstav, kakor je bila ta. Bog, da bi mladi ljudje enkrat začeli misliti z lastnimi možgani in bistro pogledali vase in v svet in **ustvarili delo, ki bi sodobnosti socialno kaj koristilo, doprineslo k reševanju sodobne notranje problematike, da bi umetnost zopet zadobila nazaj nekaj svoje antične in srednjeveške duhovne vodilnosti, da bi postala duhovno gibalo in svečeništvo, in nehala biti takile — pisano oblečeni nekaj, ki za denar zabava in draži otopele čute in prazno dušo našega zapadnjaka!**

Naj ne bo zamere za to besedo. Vsaki stvari na svetu je mogoče oporekati, tem besedam je oporekati celo lahko. Da bi kritikar svobodnemu umetniku diktiral, kaj in kako naj slika? Kje pa je potem ona »umetniška svoboda«? Je že res, toda naj bi pa človek kupoval za drag denar, krajine, tihožitja, pa akte, ki našemu današnjemu življenju ničesar ne značijo in ne povedo in mu ne koristijo? Spričo važnosti reševanja sodobnih duhovnih problemov je vse to povsem brezpomembno igračkanje z barvami, linijami in formami. Zdi se mi, kakor bi si bila živo življenje pa umetnik danes rekla: nasvidenje — in šla eden levo, drugi desno. Kajti, če gledam to razstavo z očmi sodobne svetovnonazorne problematike, najdem v njej komaj — 1% nekega duhovnega elementa. Parkrat udari iz množice kakor maiben dixovski ali grossovski nastanek, ali vsaj karikatura... toda le parkrat. Vse ostalo s povdarkom in ponosom povdarja brezdušje in plitvo ičudno senzacijo...

Katalog je kazal 231 slik in kipov ter risb in grafik od okroglo 40 avtorjev. Od starih znancev s prešnjih razstav so zastopani Globočnik, Gaspari, Justin, Kos, Kralja, Maleš, Pirnat, Pregljeva, Sajevic, Smrekar, H. in Š. Šantel, Skodlar, oba Šubica in Vavpotiča, Zajec, Zupan in Zupančeva. Med novimi in manj znanimi imeni pa srečamo Debelakovo, Deržaja, Gaggerna, Gorjupa, Goršeta, Jiraka, Kokolja, Koširja, Puteanija, Robičevo, Sirka, Ščuko in Wamboldt-Imstadtovo. Cudermana pa Napotnika, ki sta v katalogu, na razstavi zastopanih nisem našel.

Če izpustim manj resna diletantska dela — dasi je med temi mnogo boljšega, kakor pa obešajo v svojih stanovanjih naši denarni mogotci — naj se splošno dotaknem nekaj vidnejših avtorjev in del.

Globočnik je razstavil samo olje. Ob vodi. Pri mladih, ki jim gre za »čisto umetnost« se čuti nekaj, kakor bi jim manjkalo snovi ali kaj. Par mično barvanih figuric s pikantnimi konturami in efektnimi pozami, ki se čutom vtisnejo, interesantna kompozicija — če je vse to še tako talentirano narejeno, našemu življenju ne znači več kakor gola dekoracija. — **Gorjup** je homo novus in kaže neko italijansko ali tudi francosko noto. Krajine, tihožitja, aktne kompozicije monumentalne, ostro obrisane ploskve, originalni barvni akordi v neki medli ubranosti. Nič novega. — **Gorše** je talentiran kipar. V Legendi kaže Meštrovičev vpliv, v ostalih delih se osamosvaja ali bliža češko-nemški šoli. Magajnov portret, Paglavec, Kosec, so talentirane stvari v smislu nove stvarnosti, efekten blisk je Kocjančičeva karikatura. Če se bo v življenju in s seboj znašel, dobimo v njem nemara dobrega kiparja. — **Justin** ima virtuozno lesorezno tehniko pa malo vsebine. — **Ivan Kos** je pokazal lepe krajinske akvarele. — **France Kralj** je topot po daljšem odmoru nekaj več razstavil. Tisti France, ki je ustvaril svoj poseben fiziognomski tip in rabil človeško figuro samo kot hieroglif v svojem nekdanjem literarnem ekspresionizmu, si tu ni več podoben. Ne v oblikovanju figur, ne prostora, ne kompozicije, ne v koloritu in pojmovanju barve. Za tisti plitvi zunanji, originalni individualizem mu ne gre več. Komaj Sv. Anton še ima nekaj tega, ostale slike so nove. France se je približal predmetu z ojstrino očesa znanstvenika, dasi ni naturalist, nego goji rahlo duhovno noto. Rodbinski portreti otrok kažejo tako subtilno proniknenje v otroški obraz in njega psiho, da sličijo skoro karikaturam. V Nemčiji goji neke sorodne težnje Dixova šola. Ta realistični stil z močnim vpoštevanjem duševnosti je pripravno orodnje za nova umetnostna stremljenja po duhovnem efektu. Le zakaj gre ta razvoj v duhovno smer tako počasi, da se tako mukoma trga umetnik od čutnosti in zunanjosti, korak za korakom, kakor bi nikakor še ne bil na jasnem, kam in kako in zakaj? Kralj je močan, toda zdi se, da je celo on nekako izgubil nit in se več ne znajde. — **Tone** je razstavil portret svoje gospe, ki je prav dobra kompozicija in vsebinski izredno topla stvar, ravno nasprotno od Salome, kjer je glavna oseba žalibog — stopnjišče. Te slike pri vseh njenih vrlinah v detajlu ni mogoče zelo pohvaliti ali spričo Tonetovih kompozicionalnih zmožnosti razumeti. Zakaj pa takšne luknje v sestavu? Zakaj bi pa Tone ne hotel otresti se tiste, že preživele se kraljevske fiziognomike in tipike in zverižnosti? Kakor je bil ta način dobro orodje ekspresionizmu in njegovemu izrazu, tako postaja za ta ali oni okus danes že prazna zunanja manira in bi Tonetov lirizem lahko živel tudi v manj maniriranih figurah in tudi manj maniriranem koloritu. — **Maleš** je stari, samsvoj kakor je bil, dekorativen, kakor je bil, razvoja pri njem ne opažam, dasi bi njegov risarski naturel baš sodobnim stremljenjem lahko izredno dobro služil. Kaj se je kot umetnik zapustil? Upajmo, da še ne! — **Pirnat** je razstavil nekaj manjših risb in barvastih kredorisb. Figuralne kompozicije, neke vrste kontrapunktični formalizem. Od njega bi na tej razstavi kaj več pričakoval. Upajmo, da nas ne bo razočaral. — **Mira Pregljeva** se posveča figuralni kompoziciji in religiozni historiji. Nekakšnemu baroku se je približala v kompoziciji, dasi so ji figure vitke in poduhovljene. Kristusa polagajo v grob je slika, ki je spoštovanja vredna. Za žensko ima Pregljeva izredno korajžo, dobršno porcijo samostojnosti in duha. Ta slika je bila poleg Tonetove Salome menda edini verski motiv na vsej razstavi... — **Beno Puteani** je razstavil za naše razmere pravo redkost: Scherenschnitt (naj skuje kdo za to besedo pošten kranjski izraz!). Pri Nemcih in Francozih je ta tehnika dekorativne obrti zelo razvita, pri nas se pa menda nihče drugi ne peča z njo. Puteani hoče še kaj več kakor golih dekorativnih silhuet. Kombinira z raznobarvnimi papirji in kaže umetniški okus. Ljubitelji te stroke naj bodo s tem opozorjeni nanj. — Kipar **Sajevic** je stvaren človek, ki mu je naturalistična podobnost še menda vse, da le ne bi bil tako akademično hladen. Sicer so njegovi portreti Zupana Lajovica in dr. solidno delo. — **Albert Sirk** je talentiran kolorist, ki ima žarke barve, ki kakor da gore s platna in se na steno stanovanja gotovo poživljajoče podajo. Dosti več se na podlagi teh petih razstavljenih reči ne da reči. V sliki Pri belem galebu, srečam znan motiv, pa nič kompozicije. — **Hinko Smrekar** je eden redkih ljudi, ki si ostanejo vse življenje zvesti. Na zunaj zgledajo vase zakrknjeni idealisti, ki vedno nosijo seboj bič za socialno lumparijo, laž, hinavščino in bedarijo. So karikaturisti, često pa ubero liričen, pravljičen ton. Ivan Cankar pa Tratnik sta mu v tem podobna. Žal, da formalno in tehnično Smrekar ni več stari... — **Šubičevi** in **Vavpotičevi** potreti nimajo impresionistične note, dasi še vedno gleda iz njih stari kolorist iz prejnjih časov. Ostro obrisan naturalizem v smislu nove stvarnosti, neprisiljena kompozicija, gol izrezek iz narave, brez poze. — **Zupan** je ostal zvest svojim rdečim brezam in spiralam in komponirani krajini v akvarelni tehniki. — **Zupančeva** je pokazala nekaj efektnih cvetličnih tihožitij.

S. V.

Stoj in čitaj!

Iz ustrežljivosti — torej popolnoma zastonj — Vam dam, v kolikor Vas zanima, podrobne informacije glede naslednjih štirih stvari: Kje morete dobiti stalno domačo službo za pismena dela, kje se morete zastonj naučiti dobičkanosne domače obrti, ali če se želite baviti s prodajo nekega zelo dobro idočega predmeta proti primernemu mesečnemu pavšalu, ozir. ako event. želite prevzeti v okrajih zastopstvo neke velike ugledne tvrdke. Pišite mi in priložite znamko za odgovor. Oskar Lustig, ravnatelj, Osijek, Krešimira ul.

Globoko užaloščeni javljamo tužno vest, da je danes umrl naš iskreno ljubljeni soprog, dobri tatek, sin in brat

Dorče Rovan

uradnik Trboveljske premogokopne družbe

Na njegovi poslednji poti ga spremimo v četrtek, dne 25. junija ob pol 6 popoldne izpred mrtvaške veže Državne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. junija 1931.

Ema Rovan, roj. **Gorjup**, žena — **Joško** in **Anica**, otroka.
Josipina Rovan, mati — **Zora Berlot**, sestra.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Ljubljana v dneh meksikajnarjev

Že večkrat smo v zadnjem času imenovali mehikanskega stotnika Franca Kastelica, čegar zapiske imamo v rokah. Ta zanimivi mož se je rodil leta 1824. v Žubini, župnija Št. Vid pri Zatičini. Spodnjo gimnazijo je dovršil v Novem mestu, zgornjo v Ljubljani. Potem je poizkušal tod in tam, študiral na Dunaju, slednjič pa vstopil v avstrijsko armado. Da tudi tu ni bil povsem zadovoljen, priča dejstvo, da je kot avstrijski nadporočnik vstopil v prostovoljski zbor, ki so ga l. 1864. nabirali za novoizvoljenega mehikanskega cesarja Maksa — avstrijskega nadvojvodo in brata tedanjega cesarja Franca Jožefa. Kako se mu je godilo na potu v Mehiko in v Mehiki sami, smo že zadnjič objavili. Danes pa podajamo čitateljem njegov opis tedanjih razmer in dogodkov v Ljubljani. Stotnik Kastelic piše:

Franjo Kastelic, c. in kr. stotnik v meksikajnarski uniformi.

»Lepega dne sem prejel naslednje pismo: »Velecenjeni gospod nadporočnik! Pooblaščen po gosp. generalnem majorju pl. Ujeyskem se počaščujem obvestiti Vas, da ni nobene ovire več za Vaš vstop — v sedanjem Vašem činu — v prostovoljno vojsko, namenjeno v Mehiko. Čutim se pa tudi dolžnega, opozoriti Vas, da mora dobro prevdariti svoje telesne moči vsak, ki se hoče pridružiti temu podjetju, če bo mogel prenašati vse težave in podnebne neugodnosti, katere čakajo imenovani zbor. Obenem naj omenim, da ne sme nihče računati na denar za obleko in orožje, ker bodo sredstva komaj zadoščala za najnujnejše potrebščine.

Slednjič Va smoram opozoriti na zadnji odstavek čl. 24. pogojev za prostovoljni ces. mehikanski kor. Kdor ga izpregleda, se more zaplesti v največje neprijetnosti.

Na Dunaju, dne 3. julija 1864.

Vam vdani Thun, polkovnik.«

Oh, kako sem se vendar srečnega čutil, kolikokrat sem prebral to pismo, saj mi je bila dana prilika, da vidim in občudujem daljno ameriško zemljo z njenim bogastvom. Kako težko sem čakal uradnega dovoljenja za izstop iz avstrijske vojske, ki mi je došlo v roke že deset dni na to, to je dne 17. avgusta. Nemudoma sem odrinil iz Novega Sada v Ljubljano, zbirališče prostovoljcev za Mehiko, kamor sem dospel že 28. dan tistega meseca.

V Ljubljani je bilo že prav živahno; našel sem tu grofa Frana Thuna, našega poveljnika, do 50 častnikov in poldrugi tisoč nabranih vojakov. To je bila po obleki zelo pisana družba. Zastopani so bili razni avstrijski pešpolki, topničarji, lovci, pionirji, ženisti, huzarji, ulanci — med konjiki je bilo mnogo plemičev — vojaški zdravniki; nekateri so bili že v novi korni uniformi: lovci so imeli sivkaste klobuke s peresi, modro bluzo, široke rdeče hlače in visoke, drobno nabrane škornje (»meksikajnarje«). Ker še niso bile vse uniforme dovršene, so vojaki v Ljubljani nosili obleko iz dvonitnika (»cvilha«), namesto plaščev pa koce, ki so imeli v sredi luknjo, da se je glava skozi vtikala.

Med prostovoljci so bili zastopani vsi avstrijski narodi; posebno veliko je bilo Kranjcev, najbrže zato, ker so bili nabori v Ljubljani. Zaradi pomanjkanja stanovanj so premestili večje oddelke v Kamnik, na Vrhniko ter v Zatičino. Jaz — med častniki sem bil edini Kranjec — sem bil s svojim oddelkom od 24. sept. do 1. nov. nameščen v Kamniku, kjer sem se posebno dobro imel. Ko smo se vračali v Ljubljano, nas je spremljalo več Kamničanov do Mengša.

Povsod, kamor so se prikazali mehiški prostovoljci, je bilo veselo in glasno. Pa saj ni čudo, naši vojaki so bili večinoma lahkomiselni, inteligentni, iz dobrih rodovin, pa žalibog z izgubljeno eksistenco, ki so jo hoteli v Mehiki nanovo pridobiti; zakaj vsakemu prostovoljcu je bilo obljubljeno, da dobi po dosluženih šestih letih rodovitno zemljišče, najmanj 12 oralov, ki je bilo še enkrat toliko vredno kakor v Avstriji.

Vsak dan so imeli vojaki šolo ali vaje v takoimenovani sladkorni tovarni na Poljanah. Napredovali so hitro, ker je bilo najmanj dve tretjini bivših vojakov in mnogo nekdanjih avstrijskih častnikov. Dohajali so nabrani vojaki od blizu in daleč, od vseh strani, kar je povzročilo v Ljubljani veliko živahnost in mnogo prometa. Več malih gostilničarjev in obrtnikov si je močno opomoglo, posebno čevljarji so obogateli, saj so se nekateri častniki preskrbeli z obutvijo za šest let, to je bila pogojena doba za službovanje v Mehiki. Korna blagajna je v približno devetih mesecih izplačala okroglo poldrug milijon goldinarjev. Koliko se je pa potrošilo privatnega denarja; nekateri častniki so bili bogati, tudi med vojaki, posebno inozemci, je bilo najti imovitih. Vse je tako hitro živelo, kakor da ima kmalu priti sodnji dan. Ta sicer ni prišel, pač pa zaželjeni čas, da odrinemo v daljno novo domovino.

Šola za državne voditelje, ki jo je v Münchenu ustanovila narodnosocialna stranka.

Iz Trsta se je od 19. novembra 1864 do 29. marca 1865 odpeljalo na sedmih ladjah 6883 podčastnikov in vojakov in 215 častnikov. V teku organizacije je 1 častnik prestopil nazaj v avstrijsko vojsko, 5 jih je moralo šarže kvitirati, 1 častnik in 30 vojakov je umrlo; zaradi bolehnosti in telesnih slabosti j ebilo odpuščenih 198, zaradi rodbinskih razmer 44, zaradi nepoboljšljivosti so jih izključili iz kora 81 in neujetih begunov je bilo 51.

Jaz sem odrinil iz Ljubljane dne 11. dec. 1864 ponoči; bilo nas je skupaj 996. Korakali smo od Pongratzeve vojašnice na Spodnjih Poljanah po mestu do južnega kolodvora; spremljala nas je vojaška godba in neštete množice, da se je vse trlo. Svetili so nam z baloni; bila je nepopisna, iz srca prihajajoča svečanost, ki je dosegla vrhunec na kolodvoru ob odhodu o polnoči. Na tisoče ljudi nam je molilo roke k slovesu in ravno toliko »živio« nam je donelo na ušesa. Vse je bilo ginjeno. Mene so spremili součenec profesor Lesar, tovariša Tone in Jože Karinger, kavarnar Gnezda in najboljši prijatelj in součenec Primož Remec, župnik v Škofji Loki, Sedaj so vsi že na drugem svetu. Slava njihovemu spominu!

Dne 12. decembra ob 8 zjutraj smo dospeli v Trst in s kolodvora odkorakali naravnost na parnik »Veracruz« francoske družbe Transatlantique.

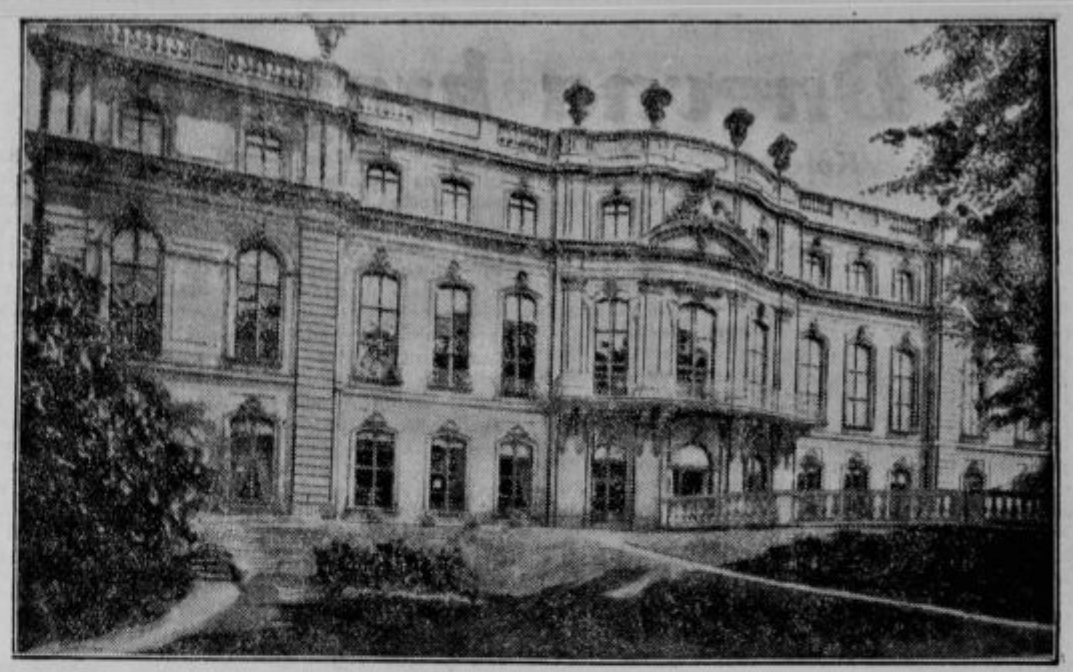

Palača princa Albrehta v Berlinu, kjer bodo stanovali angleški ministri, ko vrnejo obisk za Chequers.

Stribrny, bivši češkoslov. železniški minister, proti kateremu vodi poseben odsek praškega parlamenta preiskavo zaradi obsežne korupcije. Stribrny-ju očitajo, da je na škodo države brezobzirno grabil zase in svoje prijatelje.

Severni tečaj ne dobi obiska?

Podmornik »Nautilus« je dospel na Irsko, kjer bo dal Wilkins izvršiti potrebne poprave. Mnogi strokovnjaki so mnenja, da »Nautilus ni sposoben za potovanje na severni tečaj; vendar hoče Wilkins nadaljevati pot proti severu. — Dr. Eckener pa je po zadnjih vesteh že odločil, da »Zeppelin« ne odpotuje na severni tečaj, ker je bil njegov namen itak samo ta, da se tam sreča z »Nautilom«.

Senator de Monzie, ki bo po vsej priliki imenovan za bodočega francoskega poslanika v Moskvi.

Žična železnica na najvišji vrh Tatre

Med najkrasnejše gore v Evropi spadajo Visoke Tatre. Zelo so divje in nepristopne. Zato nameravajo sedaj zgraditi na najvišji vrh — Lomniški ščit (2600 m) — žično železnico in tako pospešiti tujski promet. Železnica se bo dvigala iz kopališča Tatranska Lomnica; dolga bo 10 km in se bo vzpenjala na najvišji vrh Lomniški ščit. Imela bo dva voza, v katerih vsakem bo prostora za 40 oseb; brzina bo znašala 3 metre na sekundo. Vzpon bo razdeljen na tri etape, da ne bo prestrm. Pri gradnji bodo pazili, da ne pokvarijo prirodne lepote gora. Stroški so proračunjeni na 14 milijonov Kč in jih bodo pokrila čehoslovaška ministrstva za železnice, trgovino, narodno brambo in pa centralna uprava državnih kopališč. Če se bo ta železnica obnesla, bodo zgradili podobne železnice tudi na ostale tatranske vrhove.

Iznajdljivo uredništvo

Kje in kako dobiti dober roman za dnevnik, to je zelo pereče vprašanje vsakega uredništva. Pisatelju je treba plačati honorar, toda kdo bi vedel v naprej, če bo spis čitateljem ugajal. Če je roman umetnostno na višku, potem je gotovo, da se bo zdel trem četrtinam čitateljev dolgočasen; če je pa senzacionelna pisarija, ki bralce vleče, je treba šteti težke denarce, a kritika psuje nad slabim okusom uredništva.

Iz teh in takih stisk si je nedavno izmislilo neko francosko uredništvo imeniten izhod, ki bi si ga smelo dati patentirati. Ta dnevnik prinaša že leto in dan stara mojstrska dela drugo za drugim. Izvirnike in že objavljene prevode. Tako mu ni treba šteti niti pare honorarja. Uredništvo si je dejalo: Kdor je ta dela že bral ali jih ima v svoji knjižnici, bo imel poseben užitek, ko jih bo ponovno bral v obliki majhnih deležev; kdor je pa tako neizobražen, da jih še niti slišal ni, bo imel priložnost, da vrzel v svoji izobrazbi izpolni in se z navdušeno hvalo izkaže kot mož, ki ima okus. Tako je list v teku enega leta objavil Apulijevega »Zlatega osla«, Cervantesovega »Don Quichottea«, Goethejevega »Wertherja« itd.

Nekdo pripominja: Za bodočnost se odpirajo vabljive možnosti. Dobrih knjig je vsaj za pol stoletja in potem bo človeštvo morda slednjič zrelo, da zopet enkrat čita sveto pismo, topot v obliki časniškega podlistka. Seveda bi moral dnevnik, ki bi to storil — nedvomno bi bil to izvrsten list s pomembnimi sotrudniki — izpremeniti svoje ime in se imenovati: »Nova Doba«.

Nizozemska kraljica Viljemina, ki je o priliki svojega obiska v Parizu posetila kolonialno razstavo. Po razstavi jo je vodil maršal Lyautey (desno), bivši generalni rezident v Maroku.

Požar na petrolejskih tankih v norfolški luki. Slika je napravljena z letala.

Angleška eleganca na kralj. dirkah v Ascotu.